

P O L S K I
FADN

SYSTEM ZBIERANIA I WYKORZYSTYWANIA
DANYCH RACHUNKOWYCH Z GOSPODARSTW ROLNYCH

Wyniki standardowe uzyskane przez ekologiczne gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN w 2009 roku

Część I. Wyniki standardowe

WARSZAWA 2011

Wyniki standardowe uzyskane przez ekologiczne gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN w 2009 roku

Część I. Wyniki standardowe

OPRACOWANIE:

mgr inż. Grażyna Nachtman

Warszawa 2011

Redakcja techniczna

Dariusz Osuch

Renata Płonka

Projekt okładki

Dział Wydawnictw

ISBN 978-83-7658-167-5

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej

- Państwowy Instytut Badawczy

Zakład Rachunkowości Rolnej

00-950 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. nr 984

Tel.: (0 22) 505 44 39

Tel./faks: (0 22) 826 93 22

E-mail: portal@fadn.pl

Internet: www.fadn.pl; www.polskifadn.eu

Spis treści

Wstęp	5
1. Uwagi ogólne	6
1.1. Podstawowe informacje o FADN.....	6
1.2. Wspólnotowa Typologia Gospodarstw Rolnych.....	8
1.3. Zakres podmiotowy FADN.....	9
1.4. Wybór próby gospodarstw rolnych z pola obserwacji FADN	10
1.5. Zakres przedmiotowy FADN.....	11
1.5.1. Zmiany w zasadach gromadzenia danych w Polskim FADN	11
1.6. Sposób prezentacji wyników obliczonych na podstawie danych rachunkowych FADN.....	12
2. Zmienne zawarte w „Wynikach Standardowych FADN”	14
2.1. Opis zmiennych w „Wynikach Standardowych FADN”	14
2.2. Schematy obliczania kategorii ekonomicznych.....	28
3. Uwagi do Wyników Standardowych FADN	36
3.1. Informacje o zbieraniu danych rachunkowych w Polsce.....	36
3.2. Zbiór gospodarstw rolnych prowadzących rachunkowość w ramach Polskiego FADN.....	37
4. Wyniki standardowe FADN z ekologicznych gospodarstw rolnych prowadzących rachunkowość w 2009 r.	38
4.1. Grupowanie gospodarstw rolnych według typów rolniczych (TF8).....	38
4.2. Grupowanie gospodarstw rolnych według wielkości ekonomicznej (ES 6)	45
4.3. Grupowanie gospodarstw rolnych według powierzchni użytków rolnych (UAA6).....	52
Literatura	59

Wykaz skrótów

AWU	- jednostka przeliczeniowa pracy (ang. Annual Work Unit).
c.u.	- jednostka monetarna (ang. currency unit).
CAP	- Wspólna Polityka Rolna (ang. Common Agricultural Policy).
COP	- specjalizujące się w produkcji zbóż, roślin oleistych i białkowych (ang. specialist cereals, oilseed and protein crops).
DG-AGRI	- Dyrekcja Generalna ds. Rolnictwa (ang. Directorate-General for Agriculture).
EC	- Komisja Europejska (ang. European Commission).
ESU	- europejska jednostka wielkości (ang. European Size Unit).
EU	- Unia Europejska (ang. European Union).
EUR	- oznaczenie jednostki monetarnej o nazwie „euro”.
euro	- jednostka monetarna, obowiązująca w większości krajów członkowskich Unii Europejskiej.
EUROSTAT	- europejski Urząd Statystyczny.
FADN	- Sieć Danych Rachunkowych z Gospodarstw Rolnych (ang. Farm Accountancy Data Network).
FWU	- jednostka przeliczeniowa pracy członków rodziny (ang. Family Work Unit).
GUS	- Główny Urząd Statystyczny.
IERiGŻ-PIB	- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowy Instytut Badawczy.
LFA	- obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania - ONW (ang. Less Favoured Areas).
LU	- jednostka przeliczeniowa zwierząt (ang. Livestock Unit).
Polski FADN	- System Zbierania i Wykorzystywania Danych Rachunkowych z Gospodarstw Rolnych.
SGM	- standardowa nadwyżka bezpośrednia (ang. Standard Gross Margin).
UAA	- ziemia użytkowana dla celów rolniczych = użytki rolne (ang. Utilized Agricultural Area).
ZRR	- Zakład Rachunkowości Rolnej.

Wstęp

Wypełniając obowiązek nałożony Ustawą z dnia 29 listopada 2000 r. o zbieraniu i wykorzystywaniu danych rachunkowych z gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 3 poz. 20 z 2001 r. z późniejszymi zmianami) w 2009 r. utworzono komputerową bazę danych zawierającą 12 588 zestawy danych rachunkowych. Obejmuje ona między innymi zestawy danych dla 259 ekologicznych gospodarstw posiadających certyfikat. Zbieranie danych z indywidualnych gospodarstw rolnych Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy zlecił szesnastu wojewódzkim ośrodkom doradztwa rolniczego. W 4 gospodarstwach rachunkowość była prowadzona pod kierunkiem audytorów Zakładu Rachunkowości Rolnej. Spośród 259 gospodarstw certyfikowanych 6 miały status gospodarstwa z osobowością prawną. W niniejszej publikacji pominięto te 6 obiektów i prezentowane są wyłącznie wyniki dla gospodarstw indywidualnych.

Po przeprowadzonych testach jakości danych obliczono wyniki dla 253 indywidualnych ekologicznych gospodarstw certyfikowanych o wielkości ekonomicznej równej lub większej od 2 ESU. Zaznaczyć trzeba, że nie są one reprezentatywne dla gospodarstw ekologicznych Polsce i przedstawione są w postaci średnich arytmetycznych.

Opracowanie składa się z trzech podstawowych części:

1. Wstępnej, charakteryzującej Sieć Danych Rachunkowych Gospodarstw Rolnych (FADN).
2. Metodycznej, zawierającej wyjaśnienia rachunku wyników.
3. Statystycznej, zawierającej dane statystyczne dla grup gospodarstw, ustalonych na podstawie trzech kryteriów grupowania: wielkości ekonomicznej, typu rolniczego i powierzchni użytków rolnych. Wyniki Standardowe zawierają 140 zmiennych charakteryzujących sytuację ekonomiczno-finansową gospodarstw rolnych w roku obrachunkowym.

Opracowane wyniki są w pełni zgodne z pojęciami i kategoriami ekonomicznymi, prezentowanymi w wynikach standardowych FADN Dyrekcji Generalnej do Spraw Rolnictwa UE (DG -AGRI)¹.

Parametry wartościowe dotyczące produkcji, kosztów i inwestycji są kategoriami netto (bez VAT). Pomimo ustawowego zwolnienia podmiotowego od podatku od towarów i usług, nazywanym w skrócie VAT, rolnicy prowadzili w 2009 r. ewidencję zdarzeń w standardzie umożliwiającym ustalenie wartości netto oraz kwoty VAT.

W opracowaniu wartości pieniężne wyrażone są w polskich jednostkach monetarnych – złotych (zł).

---

¹ W sprawozdaniach z gospodarstw rolnych przekazanych do Komisji Europejskiej są zawarte nominalne wartości dopłat bezpośrednich (JPO i UPO).

1. Uwagi ogólne

1.1. Podstawowe informacje o FADN

FADN to europejski system zbierania danych rachunkowych z gospodarstw rolnych, którego formalne kształtowanie rozpoczęło się w 1965 r.

FADN był tworzony etapowo w miarę poszerzania Unii Europejskiej, na podstawie Rozporządzenia Rady EWG nr 79/65/EEC z dnia 15 czerwca 1965 r. w sprawie utworzenia sieci zbierania danych rachunkowych dotyczących dochodów i działalności gospodarstw rolnych w Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej [14]. W początkowej fazie (etap I) system zaistniał w sześciu krajach założycielskich (w Belgii, we Francji, w Holandii, w Luksemburgu, w Niemczech i we Włoszech), a po poszerzeniu w 1973 r. (etap II) także w Wielkiej Brytanii, Irlandii i Danii. Od 1981 r. (etap III) dodatkowo w Grecji, od 1986 r. (etap IV) do badań włączono Hiszpanię i Portugalię, a od 1995 r. (etap V) Finlandię, Szwecję i Austrię. Od 1 maja 2004 r. (etap VI) do systemu FADN weszły także: Cypr, Estonia, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Słowacja, Słowenia, Republika Czeska i Węgry, a od 1 stycznia 2007 r. (etap VII) Rumunia i Bułgaria.

Od 2007 r. FADN funkcjonuje na terenie 27 krajów członkowskich UE. Poniżej przedstawiono przebieg rozszerzenia zasięgu FADN (patrz: Mapa 1-1).

Mapa 1-1 Etapy tworzenia FADN w Europie

Unikalność FADN polega na tym, że gromadzi on dane zaliczane do grupy wrażliwych, które opisują sytuację ekonomiczną i finansową gospodarstw rolnych.

FADN bazuje na danych rachunkowych pochodzących z rachunkowości realizowanej w konwencji tzw. zarządczej. Odmiana tej rachunkowości znacznie wierniej odzwierciedla sytuację gospodarstwa rolnego niż rachunkowość finansowa². O wyborze konwencji rachunkowości zarządczej zdecydowała potrzeba rozpoznania rzeczywistej sytuacji gospodarstw rolnych w celu podejmowania decyzji jak najbardziej adekwatnych do tych sytuacji.

W polu obserwacji FADN znajdują się gospodarstwa towarowe. Minimalna wielkość ekonomiczna, po przekroczeniu której zalicza się gospodarstwo rolne do pola obserwacji FADN, ustalana jest na podstawie analizy sum standardowej nadwyżki bezpośredniej (SGM) z danych GUS w poszczególnych klasach wielkości ekonomicznej. W praktyce prowadzony jest rachunek polegający na obliczeniu skumulowanej sumy SGM z poszczególnych klas, zaczynając od największej, aż do osiągnięcia ok. 90% SGM z operatu. Dolna granica przedziału, w którym to nastąpi jest minimalnym progiem wielkości ekonomicznej.

Z powodu istniejących różnic w strukturze agrarnej, progi wielkości ekonomicznej, wyznaczające minimalną wielkość gospodarstw rolnych włączanych do pola obserwacji FADN, są różne w poszczególnych krajach członkowskich.

Należy podkreślić, że FADN jest jedyną bazą danych, w której dane zbierane są według jednolitych zasad, a gospodarstwa tworzą statystycznie reprezentatywną próbę towarowych gospodarstw rolnych funkcjonujących na obszarze Unii Europejskiej.

---

² Rachunkowość finansowa podlega odpowiednim przepisom prawa, które są różne w poszczególnych krajach członkowskich Unii Europejskiej. Jej zadaniem jest ocena sytuacji majątkowej i finansowej przedsiębiorstwa, a często bywa podstawą naliczania podatku dochodowego.

1.2. Wspólnotowa Typologia Gospodarstw Rolnych

Zasady klasyfikacji gospodarstw zostały precyzyjnie określone i po raz pierwszy formalnie ustanowione Decyzją Komisji (EWG) 78/463/EEC z dnia 7 kwietnia 1978 r. [1]. Według tych zasad gospodarstwa rolne funkcjonujące na terenie Wspólnoty klasyfikowane są według dwóch kryteriów:

- wielkości ekonomicznej,
- typu rolniczego.

W podstawowej klasyfikacji gospodarstw rolnych mają zastosowanie następujące parametry ekonomiczne:

- standardowa nadwyżka bezpośrednia (SGM),
- europejska jednostka wielkości (ESU).

Standardowa nadwyżka bezpośrednia (SGM) jest nadwyżką wartości produkcji danej działalności rolniczej nad wartością kosztów bezpośrednich w **przeciętnych dla danego regionu warunkach produkcji**. W celu wyeliminowania wpływu zmian w produkcji (np. wywołanych złą pogodą) lub cen produktów i środków produkcji, do obliczeń przyjmowane są średnie z trzech lat odpowiedniego okresu, na podstawie uśrednionych danych rocznych z danego regionu. Z tego właśnie powodu, pojęcie nadwyżki bezpośredniej zostało uzupełnione terminem „standardowa”.

Współczynniki SGM są obliczane dla każdego regionu statystycznego i dla każdej prowadzonej działalności w odniesieniu do 1 hektara uprawy lub 1 sztuki zwierzęcia³. W Unii Europejskiej wylicza się SGM dla 105 działalności.

Tak duża liczba pozycji w zestawach standardowych nadwyżek bezpośrednich odzwierciedla nie tylko zróżnicowanie rolnictwa w Unii Europejskiej, ale także ukazuje poziom stosowanej szczegółowości, zapewniający porównywalność dostarczanych wyników, a tym samym realnie odzwierciedlający sytuację w rolnictwie.

Europejska Jednostka Wielkości (ESU) jest parametrem służącym do określania wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego ustalonej na podstawie standardowych nadwyżek bezpośrednich gospodarstwa. Jedno ESU odpowiada równowartości 1200 euro.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego stanowi jedno z kryteriów używanych dla charakteryzowania gospodarstwa rolnego we Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych. Jest ona określana na podstawie sumy wartości standardowych nadwyżek bezpośrednich (SGM) wszystkich działalności występujących w gospodarstwie.

---

³ Wyjątek: -SGM dla grzybów odnosi się do 100 m² uprawy,
-SGM dla drobiu odnosi się do 100 szt. zwierząt.

Typ rolniczy gospodarstwa jest drugim kryterium stosowanym w klasyfikacji gospodarstw rolnych. Jest on określany na podstawie udziału poszczególnych działalności w tworzeniu ogólnej wartości standardowej nadwyżki bezpośredniej (SGM) gospodarstwa.

W zależności od pożądanego stopnia dokładności, typy rolnicze gospodarstw są dzielone na:

- 8 typów ogólnych i grupę gospodarstw niesklasyfikowanych (oznaczanych z użyciem jednego znaku),
- 17 typów podstawowych (oznaczanych z użyciem dwóch znaków),
- 50 typów szczegółowych (oznaczanych z użyciem trzech znaków),
- 31 podtypów typów szczegółowych (oznaczanych z użyciem czterech znaków).

Współczynniki SGM liczone są okresowo na podstawie średnich danych z trzech kolejnych lat w wydzielonych regionach krajów członkowskich. Komisja UE ustala listę działalności rolniczych, dla których konieczne jest policzenie SGM. W Polsce lista, dla której obliczono SGM'2002, obejmuje 71 działalności rolniczych.

1.3. Zakres podmiotowy FADN

Minimalny próg określający gospodarstwo jako towarowe (oznacza to włączenie gospodarstwa do badań) wyrażony jest w ESU. Wielkość ta jest ustalana oddzielnie dla każdego kraju członkowskiego i zmienia się w czasie, zgodnie z ewolucją struktury i siły ekonomicznej gospodarstw rolnych (patrz: Tabela 1.3-1).

Tabela 1.3-1 Minimalne progi wielkości ekonomicznej i liczebność próby FADN w poszczególnych krajach członkowskich w 2009 r.

Kraj	Dolny próg wielkości ekonomicznej ESU	Liczba gospodarstw w próbie szt.	Struktura próby w europejskim FADN %
Austria	8	1 800	2,19
Belgia	16	1 200	1,46
Bułgaria	1	2 000	2,44
Cypr	2	500	0,61
Czechy	4	1 300	1,58
Dania	8	2 250	2,74
Estonia	2	500	0,61
Finlandia	8	1 150	1,4
Francja	8	7 320	8,91
Grecja	2	5 500	6,7
Hiszpania	4	9 706	11,82
Holandia	16	1 500	1,83
Irlandia	2	1 300	1,58
Litwa	2	1 000	1,22
Luksemburg	8	360	0,44
Łotwa	2	1 000	1,22

Kraj	Dolny próg wielkości ekonomicznej ESU	Liczba gospodarstw w próbie szt.	Struktura próby w europejskim FADN %
Malta	8	400	0,49
Niemcy	16	6 360	7,74
Polska	2	12 100	14,73
Portugalia	2	2 300	2,8
Rumunia	1	4 000	4,87
Słowacja	8	600	0,73
Słowenia	2	900	1,1
Szwecja	8	1 000	1,22
Węgry	2	1 900	2,31
Wielka Brytania	16	2 500	3,04
(w tym: Irlandia Północna)	8	320	0,39
Włochy	4	11 686	14,23
Razem FADN UE		82 132	100

Źródło: Rozporządzenie Komisji nr 1265/2008 z 16 grudnia 2008 r. zmieniające Rozporządzenie nr 1859/82 dotyczące wyboru gospodarstw przekazujących dane do celów określania dochodów gospodarstw rolnych [4].

1.4. Wybór próby gospodarstw rolnych z pola obserwacji FADN

Agencje łącznikowe z poszczególnych krajów opracowują corocznie plany wyboru gospodarstw rolnych do badań w ramach FADN. Po ich opracowaniu i zaakceptowaniu przez Komitety Krajowe FADN, plany te są przekazywane do akceptacji przez Komitet Wspólnoty nadzorujący FADN.

Biorąc pod uwagę kryterium wielkości ekonomicznej czy typu rolniczego, obserwujemy wewnątrz pola obserwacji FADN duże zróżnicowanie gospodarstw rolnych.

Dla zapewnienia precyzyjnego odzwierciedlenia tego zróżnicowania w próbie badawczej Agencja łącznikowa dzieli pole obserwacji na warstwy. Pominięcie tej czynności w procesie wyboru, mogłoby spowodować brak właściwej reprezentacji niektórych rodzajów gospodarstw (np. dużych gospodarstw mlecznych w jednym regionie, czy małych gospodarstw produkujących owoce w innym regionie). W procedurze wyboru do warstwowania zbioru gospodarstw mają zastosowanie trzy kryteria⁴:

- położenie regionalne,
- wielkość ekonomiczna,
- typ rolniczy.

⁴ Patrz: Literatura poz. [6]

1.5. Zakres przedmiotowy FADN

Dla potrzeb FADN zbieranych jest około 1 tys. różnych danych liczbowych, dotyczących gospodarstwa rolnego. Odzwierciedlają one stan i strukturę składników majątkowych, a także stan zobowiązań. Inne dane odzwierciedlają strukturę przychodów i kosztów na poziomie gospodarstwa rolnego. Szczególna uwaga zwrócona jest na elementy związane ze Wspólną Polityką Rolną (dotacje, kwoty i limity produkcyjne).

Zakres i format zbieranych danych rachunkowych w gospodarstwach rolnych dla potrzeb FADN, jest szczegółowo zdefiniowany w Rozporządzeniu Komisji (WE) NR 868/2008 z dnia 3 września 2008 r. [3] [10]. Przepisy te obok szczegółowego wykazu zmiennych, zawierają także instrukcje dotyczące sposobu wypełniania tzw. sprawozdania z gospodarstwa rolnego FADN oraz definicje stosowanych pojęć. Sprawozdanie to składa się z 14 grup danych rachunkowych, zestawionych tematycznie w odpowiednie tabele (od A do N):

- Tab. A.** Informacje ogólne.
- Tab. B.** Struktura własnościowa ziemi użytkowanej rolniczo.
- Tab. C.** Zasoby i nakłady pracy własnej oraz najemnej.
- Tab. D.** Stan i wartość zwierząt.
- Tab. E.** Zakup i sprzedaż zwierząt.
- Tab. F.** Koszty.
- Tab. G.** Zasoby i gospodarowanie składnikami majątkowymi.
- Tab. H.** Zadłużenie.
- Tab. I.** Podatek od wartości dodanej (VAT).
- Tab. J.** Dopłaty i subsydia.
- Tab. K.** Produkcja roślinna i zwierzęca (bez zwierząt).
- Tab. L.** Kwoty i inne prawa.
- Tab. M.** Dopłaty bezpośrednie.
- Tab. N.** Szczegóły zakupów i sprzedaży zwierząt.

1.5.1. Zmiany w zasadach gromadzenia danych w Polskim FADN

1.5.1.1. W roku 2009 nastąpiła zmiana zasad wyceny ziemi własnej.

Do roku 2008 zasoby ziemi własnej wyceniane były w sposób normatywny na podstawie: rodzaju gruntu, klasy bonitacyjnej, okręgu podatkowego oraz ceny 1 dt (100 kg) żyta publikowanej przez Prezesa GUS. Od roku 2009 grunty wyceniane są na podstawie deklarowanej przez rolnika kwoty za którą byłby skłonny kupić własną ziemię. Na skutek tego wartość ziemi wykazywana w bilansie finansowym jest znacznie wyższa niż w latach poprzednich i jest zbliżona do wartości określonej na podstawie cen rynkowych.

1.6. Sposób prezentacji wyników obliczonych na podstawie danych rachunkowych FADN

Wyniki obliczone na podstawie danych FADN zgromadzonych w komputerowej bazie prezentowane są w zestawach statystycznych (Tabela 4.1-1-Tabela 4.3-10). Zawierają one wartości średnie dla grup gospodarstw rolnych wyłanianych według typów rolniczych i wielkości ekonomicznej. Dodatkowo gospodarstwa zostały pogrupowane według powierzchni użytków rolnych.

Ze względu na obowiązujące zasady upowszechniania danych FADN dopuszczalne jest prezentowanie wyników z grupy obejmującej co najmniej 15 gospodarstw. W przypadku mniejszej liczebności wpisywana jest „ • ” (kropka).

Tabela 1.6-1 Grupowanie gospodarstw rolnych według typów rolniczych (TF8)

Typy rolnicze		Typy rolnicze podstawowe	
Symbol	Nazwa	Symbol	Nazwa
AB	Uprawy polowe	13	Zboża, oleiste i strączkowe
		14	Inne uprawy polowe
		60	Uprawy polowe ogrodnicze i trwałe, łącznie
C	Uprawy ogrodnicze	20	Uprawy ogrodnicze
D	Winnice	31	Winnice
E	Uprawy trwałe	32	Drzewa i krzewy owocowe (łącznie z cytrusowymi)
		33	Gaje oliwne
		34	Pozostałe uprawy trwałe, łącznie
F	Krowy mleczne	41	Bydło mleczne
G	Zwierzęta żywione w systemie wypasowym (bez krów mlecznych)	42	Bydło opasowe
		43	Bydło ogółem
		44	Owce, kozy i inne zwierzęta żywione w systemie wypasowym
H	Zwierzęta ziarnożerne	50	Zwierzęta żywione paszami treściwymi
I	Mieszane	71	Różne zwierzęta, z przewagą żywionych w systemie wypasowym
		72	Różne zwierzęta, z przewagą żywionych paszami treściwymi
		81	Uprawy polowe i zwierzęta żywione w systemie wypasowym, łącznie
		82	Różne uprawy i zwierzęta, łącznie

Zestawienie typów rolniczych TF8 jest kombinacją typów podstawowych, pochodzących z różnych typów szczegółowych, tworzącą w rezultacie osiem grup gospodarstw rolnych.

Tabela 1.6-2 Grupowanie gospodarstw rolnych według wielkości ekonomicznej (ESU), klasyfikacja ES6

ES6	Rozmiar w ESU
bardzo małe (XS)	ESU < 4
małe (S)	4 ≤ ESU < 8
średnio- małe (MS)	8 ≤ ESU < 16
średnio- duże (ML)	16 ≤ ESU < 40
duże (L)	40 ≤ ESU < 100
bardzo duże (XL)	ESU ≥ 100

Z kolei Tabela 1.6-2 przedstawia sześć klas wielkości ekonomicznej gospodarstw rolnych (ES6) opracowanych na podstawie Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych [2].

Tabela 1.6-3 Grupowanie gospodarstw rolnych według powierzchni użytków rolnych (UR)

Wyszczególnienie	Powierzchnia użytków rolnych w ha
bardzo małe (AXS)	UR ≤ 5
małe (AS)	5 < UR ≤ 10
średnio- małe (AMS)	10 < UR ≤ 20
średnio- duże (AML)	20 < UR ≤ 30
duże (AL)	30 < UR ≤ 50
bardzo duże (AXL)	UR > 50

Klasyfikacja gospodarstw rolnych według 6 klas powierzchni użytków rolnych wyrażonej w ha, jest rzadziej stosowana (patrz: Tabela 1.6-3). Tego grupowania także nie stosuje się w Wynikach Standardowych FADN. W publikacjach Komisji UE została ona wyparta przez grupowanie według parametrów ekonomicznych, ustalanych w ramach Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych.

2. Zmienne zawarte w „Wynikach Standardowych FADN”

2.1. Opis zmiennych w „Wynikach Standardowych FADN”

„Wyniki Standardowe FADN” zawierają 10 tabel tematycznych:

1. Populacja i próba gospodarstw.
2. Wybrane informacje o produkcji.
3. Wartość produkcji.
4. Koszty.
5. Dopłaty do działalności operacyjnej gospodarstwa.
6. Salda dopłat i podatków.
7. Dochód na gospodarstwo rolne.
8. Dochód na osobę.
9. Bilans finansowy na koniec roku obrachunkowego.
10. Wskaźniki finansowe.

Opisy poszczególnych zmiennych są zgodne z zawartymi w Wynikach Standardowych FADN⁵. Natomiast ich zawartość w poszczególnych tabelach nie zawsze odpowiada w pełni tytułom. Należy więc zwrócić uwagę na szczegółowy opis danej zmiennej (od Tabela 2.1-1 do Tabela 2.1-10). W kolumnie „*Symbol*” zawarte jest alfanumeryczne, pięciodziankowe oznaczenie poszczególnych zmiennych.

Dla ułatwienia rozumienia poszczególnych zmiennych zawartych w Wynikach Standardowych FADN, w dalszej części rozdziału zamieszczono ich objaśnienia w porządku identycznym do prezentowanych wyników. Dodatkowo zamieszczono szczegółowe schematy obliczeń wybranych zmiennych prezentowanych w Wynikach Standardowych.

Tabela 2.1-1 Populacja i próba gospodarstw

Symbol	Zmienna	Sposób obliczenia, uwagi
SYS02	Liczba reprezentowanych gospodarstw	Suma parametrów wag poszczególnych gospodarstw w próbie.
SYS03	Liczba gospodarstw w próbie	Liczba gospodarstw w próbie.
SYS04	Kurs wymiany jedn. monetarnej kraju członkowskiego na euro	Średni kurs wymiany krajowej waluty na euro w roku obrachunkowym. Obliczany jest jako średnia z miesięcznych kursów wymiany ważonych liczbą dni w miesiącu.

⁵ Patrz: Literatura poz. [9] [13].

Tabela 2.1-2 Wybrane informacje o produkcji

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE005	Wielkość ekonomiczna	ESU	Wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego, wyrażona w europejskich jednostkach wielkości.
SE010	Nakłady pracy ogółem	AWU	Całkowite nakłady pracy ludzkiej w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego = AWU wyrażone w jednostkach przeliczeniowych pracy = osobach pełnozatrudnionych = 2 200 godz./rok. [SE015 + SE020]
SE011	Czas pracy ogółem	godz.	Całkowity czas pracy ludzi w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego, wyrażony w godzinach. [SE016 + SE021]
SE015	Nakłady pracy własnej	FWU	Nakłady pracy w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego osób nieopłaconych = FWU (głównie członków rodziny), wyrażone w jednostkach przeliczeniowych pracy rodziny = osobach pełnozatrudnionych rodziny.
SE016	Czas pracy własnej	godz.	Czas pracy w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego osób nieopłaconych (głównie członków rodziny), wyrażony w godzinach.
SE020	Nakłady pracy najemnej	AWU	Nakłady pracy w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego osób opłaconych gotówką lub w naturze, wyrażone w jednostkach przeliczeniowych pracy = osobach pełnozatrudnionych.
SE021	Czas pracy najemnej	godz.	Czas pracy w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego osób opłaconych gotówką lub w naturze, wyrażony w godzinach.
SE025	Powierzchnia użytkowanych użytków rolnych	ha	Całkowity obszar ziemi użytkowanej rolniczo (użytków rolnych) = (UAA). Na tę powierzchnię składa się: ziemia własna, ziemia dodzierżawiona na jeden rok lub dłużej, ziemia użytkowana na zasadzie udziału w zbiorze z właścicielem, a także ugory i odłogi. Nie uwzględnia się powierzchni uprawy grzybów, ziemi dodzierżawionej na okres krótszy niż 1 rok, ziemi zalesionej i pozostałych gruntów (dróg, stawów, nieużytków, itp.). Powierzchnia wyrażona jest w hektarach (1 ha = 10 000 m ²).
SE030	Powierzchnia dodzierżawionych użytków rolnych	ha	Powierzchnia ziemi dodzierżawionej przez rolnika na podstawie umowy dzierżawnej na okres liczący co najmniej 1 rok (odpłatność regulowana w gotówce lub w naturze).
SE035	Zboża	ha	Pszenica zwyczajna, orkisz, pszenica twarda, żyto, jęczmień, owies, mieszanki zbożowe, kukurydza na ziarno, pozostałe zboża.
SE041	Pozostałe uprawy polowe	ha	Strączkowe na nasiona, ziemniaki, buraki cukrowe, zioła, oleiste i włókniste tącznie z nasionami, chmiel, tytoń, inne przemysłowe (tącznie z bawełną i trzciną cukrową).
SE042	Uprawy energetyczne	ha	Powierzchnia uprawy roślin energetycznych.

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE046	Warzywa i kwiaty	ha	Świeże warzywa, melony, truskawki, kwiaty i rośliny ozdobne (uprawiane w uprawie polowej lub pod osłonami wysokimi). Dotyczy powierzchni podstawowej (nie uwzględnia się powierzchni wszystkich zbiorów), nawet gdy praktykowane jest następstwo na tej samej powierzchni, w tym samym roku obrachunkowym. Nie uwzględnia się powierzchni uprawy grzybów.
SE050	Winnice	ha	Łącznie z młodymi nasadzeniami jeszcze nie plonującymi (bez szkótek).
SE054	Uprawy trwałe	ha	Sady owocowe i jagodowe (łącznie z sadami tropikalnymi), gaje oliwne, szkółki i pozostałe uprawy trwałe (wiklina, sitowie, bambus). Łącznie z młodymi nasadzeniami i trwałymi uprawami pod osłonami. Bez winogron. [SE055 + SE060 + SE065]
SE055	Sady	ha	Sady owocowe i jagodowe (łącznie z sadami tropikalnymi).
SE060	Gaje oliwne	ha	Drzewa oliwne.
SE065	Pozostałe uprawy trwałe	ha	Szkółki i pozostałe uprawy trwałe (wiklina, sitowie, bambus). Łącznie z młodymi nasadzeniami i uprawami trwałymi pod osłonami.
SE071	Uprawy pastewne	ha	Pastewne korzeniowe i kapustne, trawa w uprawie polowej, łąki, pastwiska trwałe i niepielęgnowane, pozostałe uprawy pastewne.
SE072	Odlogi	ha	Powierzchnia użytków rolnych, nieuprawiana w roku obrachunkowym, niekwalifikująca się do otrzymania dotacji i innego wsparcia finansowego.
SE073	Ugory	ha	Grunty orne czasowo nieużytkowane, które pozostają w dobrej kulturze oraz które kwalifikują się do otrzymania dotacji i innego wsparcia finansowego.
SE075	Lasy	ha	Obszary zadrzewione, lasy, plantacje topoli, łącznie ze szkółkami leśnymi. Obszar ten nie jest ujęty w pozycji „Powierzchnia użytkowanych użytków rolnych” (SE025).
SE080	Zwierzęta ogółem	LU	Stan średni w roku: koniowatych, bydła, owiec, kóz, trzody chlewnej i drobiu utrzymywanych w gospodarstwie rolnym, wyrażony w jednostkach przeliczeniowych zwierząt (LU) ⁶ . Nie są uwzględniane roje pszczół, króliki i pozostałe zwierzęta. Zwierzęta nie będące własnością gospodarstwa rolnego, utrzymywane w gospodarstwie na podstawie umowy także ujęte są dla określenia rocznego stanu posiadania zwierząt.

⁶ konie	:= 0, 8	krowy mleczne	:= 1, 0	lochy	:= 0, 5
cielęta na tucz	:= 0, 4	krowy wybrakowane	:= 1, 0	tuczniaki	:= 0, 3
cielęta < 1 rok	:= 0, 4	krowy pozostałe	:= 0, 8	trzoda pozostała	:= 0, 3
byczki 1 - 2 lata	:= 0, 7	matki kozie	:= 0, 1	brojlery	:= 0, 007
jałówki 1 - 2 lata	:= 0, 7	kozy pozostałe	:= 0, 1	kury nioski	:= 0, 014
byki ≥ 2 lata	:= 1, 0	matki owcze	:= 0, 1	drób pozostały	:= 0, 03
jałówki hodow.	:= 0, 8	owce pozostałe	:= 0, 1		
jałówki na tucz	:= 0, 8	prosięta	:= 0, 027		

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE085	Krowy mleczne	LU	Krowy (także samice bawole), które wycielity się i głównie utrzymywane są dla produkcji mleka z przeznaczeniem do spożycia przez ludzi. Nie ujmuje się tu krów wybrakowanych.
SE090	Pozostałe bydło	LU	Pozostałe bydło (z wyjątkiem krów mlecznych).
SE095	Owce i kozy	LU	Matki kozie i pozostałe kozy, matki owcze i pozostałe owce.
SE100	Trzoda chlewna	LU	Prosięta, maciory, tuczniki i pozostała trzoda chlewna.
SE105	Drób	LU	Drób mięsny, kury nioski i pozostały drób.
SE110	Plon pszenicy	dt/ha	Ilość wyprodukowanego ziarna pszenicy zwyczajnej i orkiszu z jednego hektara wyrażona w decytonach na hektar (100 kg/ha).
SE115	Plon kukurydzy	dt/ha	Ilość wyprodukowanego ziarna kukurydzy z jednego hektara wyrażona w decytonach na hektar (100 kg/ha).
SE120	Obsada zwierząt	LU/ha	Obsada zwierząt żywionych systemem wypasowym (przeżuwaczy), bez cieląt przeznaczonych na tucz, na 1 ha powierzchni paszowej. Suma średniej liczby jednostek przeliczeniowych (LU): bydła (bez cieląt opasowych) oraz owiec i kóz, przypadająca na 1 hektar roślin pastewnych uprawianych na użytkach rolnych. Do tej powierzchni zalicza się uprawy pastewne, ugory i odłogi. Parametr obsady zwierząt jest obliczany tylko dla gospodarstw utrzymujących ten rodzaj zwierząt i posiadających uprawy pastewne (powierzchnię paszową).
SE125	Wydajność mleczna krów	kg/krowę ⁷	Produkcja mleka i przetworów z mleka (w ekwiwalencie mleka) w przeliczeniu na jedną krowę mleczną. Produkcja mleka obejmuje sprzedaż, przekazanie mleka do gospodarstwa domowego i zużycie mleka w gospodarstwie rolnym (skarmione przez zwierzęta).

Tabela 2.1-3 Wartość produkcji

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE131	Produkcja ogółem	c.u.	Suma wartości produkcji: roślinnej, zwierzęcej i pozostałej. Obejmuje: sprzedaż, przekazania do gospodarstwa domowego, zużycie na potrzeby gospodarstwa rolnego, różnicę stanu zapasów, różnicę wartości zwierząt wywołaną zmianą cen a pomniejszona jest o zakup zwierząt. [SE135 + SE206 + SE256]
SE135	Produkcja roślinna	c.u.	Obejmuje: sprzedaż, zużycie wewnętrzne, przekazanie do gospodarstwa domowego i różnicę stanu zapasów. [SE140 + SE145 + SE146 + SE150 + SE155 + SE160 + SE165 + SE170 + SE175 + SE180 + SE185 + SE190 + SE195 + SE200]

⁷ Stosuje się przelicznik 1 litr = 1,031 kg.

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE140	Zboża	c.u.	Dotyczy upraw na ziarno.
SE145	Rośliny białkowe	c.u.	Uprawiane na nasiona, bez upraw zbieranych na zielonkę z przeznaczeniem na pasze. Nie ujmują się tu warzyw i soi.
SE146	Uprawy energetyczne	c.u.	Wszystkie rośliny uprawiane na cele energetyczne.
SE150	Ziemniaki	c.u.	Wszystkie typy odmian – także ziemniaki wczesne i sadzeniaki.
SE155	Buraki cukrowe	c.u.	Dotyczy przede wszystkim korzeni. Nie ujmują się wartości liści, natomiast uwzględnia się wartość wyśtoków otrzymanych od cukrowni lub odsprzedanych przez rolnika do cukrowni.
SE160	Rośliny oleiste	c.u.	Rośliny oleiste i włókniste uprawiane na olej (bez bawełny).
SE165	Rośliny przemysłowe	c.u.	Chmiel, tytoń, inne uprawy przemysłowe (łącznie z ziołami, roślinami aromatycznymi i przyprawowymi, bawełną i trzciną cukrową oraz włóknistymi i konopiami uprawianymi na włókno).
SE170	Warzywa i kwiaty	c.u.	Świeże warzywa, melony, truskawki, kwiaty i rośliny ozdobne (uprawiane w uprawie polowej lub pod osłonami). Tu uwzględniona jest też wartość produkcji grzybów (mimo tego, że powierzchnia uprawy grzybów nie jest uwzględniona w pozycji SE046).
SE175	Owoce	c.u.	Owoce z drzew i krzewów uprawianych w uprawie polowej (łącznie z owocami tropikalnymi).
SE180	Owoce cytrusowe	c.u.	Pomarańcze, nektarynki i mandarynki, klementynki, cytryny i inne owoce cytrusowe.
SE185	Wina i winogrona	c.u.	Winogrona spożywcze, winogrona do produkcji win jakościowych i stołowych, różne produkty z winogron (moszcz z winogron itp.), wino, produkty uboczne z produkcji wina, rodzynki.
SE190	Oliwki i olej z oliwek	c.u.	Oliwki jadalne, oliwki do produkcji oleju, olej i produkty uboczne z produkcji oleju z oliwek.
SE195	Uprawy pastewne	c.u.	Rośliny pastewne korzeniowe i kapustne, trawa w uprawie polowej, łąki, pastwiska trwałe i niepielęgnowane, pozostałe uprawy pastewne. Tu wchodzi także produkcja z ugorów i odłogów (o ile taka występuje w gospodarstwie).
SE200	Inne produkty pochodzenia roślinnego	c.u.	Nasiona i sadzonki (traw, roślin polowych i ogrodniczych, bez zbóż, roślin białkowych, ziemniaków i roślin oleistych), inne uprawy polowe (nieujęte w wyszczególnionych pozycjach), uprawy trwałe rosnące pod osłonami nieuwzględnione w SE170. Tu wlicza się także przyrost wartości młodych plantacji wieloletnich (do wejścia w plonowanie). Ustala się go na podstawie poniesionych kosztów.

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE206	Produkcja zwierzęca	c.u.	Produkcja obejmuje wartość produkcji żywca oraz wartość produktów pochodzenia zwierzęcego. Produkcja zwierzęca obejmuje: sprzedaż, różnicę wartości zwierząt w roku obrachunkowym i przekazanie do gospodarstwa domowego. Pomniejsza się ją o zakup zwierząt. Rachunek jest przeprowadzany dla koniowatych, bydła, owiec, kóz, trzody chlewnej, drobiu i pozostałych zwierząt. Różnica wartości zwierząt stada obrotowego obejmuje stan na koniec roku pomniejszony o stan na początek roku. W przypadku zwierząt stada podstawowego szacuje się także różnicę wartości zwierząt z tytułu zmiany cen jednostkowych w roku obrachunkowym. Produkcja produktów zwierzęcych obejmuje sprzedaż, przekazanie do gospodarstwa domowego, zużycie wewnętrzne i różnicę stanu zapasów. Do produktów zwierzęcych zalicza się: mleko i produkty z mleka krów, owiec i kóz, wełnę, jaja kurze, inne produkty zwierzęce (przychody z krycia, obornik, jaja innych ptaków itp.), a także wpływy z usługowego odchovu zwierząt oraz z miodu. [SE216 + SE220 + SE225 + SE230 + SE235 + SE240 + SE245 + SE251]
SE211	Różnica wartości zwierząt stada podstawowego	c.u.	Różnica wartości zwierząt stada podstawowego i obrotowego z tytułu zmiany cen jednostkowych w roku obrachunkowym. Zmienna ta umożliwia pominięcie wpływu zmian cen zwierząt stada podstawowego na wartość produkcji w danym roku.
SE216	Mleko i przetwory z mleka krowiego	c.u.	W tej pozycji ujęta jest wartość mleka i przetworów pomniejszona o odpowiednie opłaty współodpowiedzialnościowe (jeśli występują), lecz bez opłat karnych za nieprawidłową realizację kwoty mlecznej. Te opłaty są ujęte w saldzie dopłat i kar do produkcji mleka.
SE220	Żywiec wołowy	c.u.	Obejmuje produkcję i różnicę wartości zwierząt (z uwzględnieniem różnicy wartości zwierząt stada obrotowego i podstawowego).
SE225	Żywiec wieprzowy	c.u.	Obejmuje produkcję i różnicę wartości zwierząt (z uwzględnieniem różnicy wartości zwierząt stada obrotowego i podstawowego).
SE230	Żywiec barani i kozi	c.u.	Obejmuje produkcję i różnicę wartości zwierząt (z uwzględnieniem różnicy wartości zwierząt stada obrotowego i podstawowego).
SE235	Żywiec drobiowy	c.u.	Obejmuje produkcję i różnicę wartości zwierząt stada obrotowego (wartość na koniec roku - wartość na początek roku).
SE240	Jaja	c.u.	W pozycji tej uwzględnione są jaja kurze
SE245	Mleko i przetwory z mleka owczego i koziego	c.u.	W tej pozycji ujęta jest wartość mleka i jego przetworów.
SE251	Inne zwierzęta i produkty zwierzęce	c.u.	Pozycja ta obejmuje: żywiec koński i inne zwierzęta niewymienione wyżej - np.: króliki, roje pszczele, zwierzęta futerkowe, ryby, strusie (z uwzględnieniem różnicy wartości zwierząt stada obrotowego i podstawowego), a także wełnę i pozostałe produkty pochodzenia zwierzęcego (np. obornik czy mleko innych zwierząt), a także przychody z krycia i przychody z usługowego odchovu zwierząt. Różnica wartości stada podstawowego koni z tytułu zmiany cen jednostkowych w roku obrachunkowym też wliczana jest do tej pozycji.

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE256	Pozostała produkcja	c.u.	Do pozycji tej należą: czynsz za wdzierżawioną ziemię w stanie gotowym do siewu, przychody z okazjonalnego przekazania powierzchni paszowej, produkty z lasu, świadczenie usług, wynajem sprzętu, odsetki od aktywów obrotowych niezbędnych do bieżącego funkcjonowania gospodarstwa rolnego, przychody z agroturystyki, przychody dotyczące wcześniejszych lat obrachunkowych, pozostałe produkty i przychody.
SE260	Przekazania do gospodarstwa domowego	c.u.	Wartość produktów roślinnych i zwierzęcych przekazanych do gospodarstwa domowego rolnika. Wartość ta stanowi część produkcji ogółem.
SE265	Zużycie wewnętrzne	c.u.	Wartość produktów roślinnych i zwierzęcych wytworzonych i zużytych w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego, np. produkty roślinne zużyte jako pasze dla zwierząt, a także nasiona i sadzeniaki. Produkty te uwzględnione są w rachunku produkcji ogółem a zarazem stanowią one istotną pozycję w kosztach pasz i materiału rozmnożeniowego.

Tabela 2.1-4 Koszty

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE270	Koszty ogółem	c.u.	Obejmują: koszty bezpośrednie, koszty ogólnogospodarcze, amortyzację i koszt czynników zewnętrznych. Ujęte są tu koszty dotyczące działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego poniesione na produkcję uzyskaną w roku obrachunkowym. Uwzględnione są nakłady produktów potencjalnie towarowych wytworzonych w gospodarstwie rolnym i zużytych w ramach działalności operacyjnej – do celów produkcyjnych (nasiona i sadzonki oraz pasze dla zwierząt żywionych systemem wypasowym i ziarnożernych). Obornik nie jest traktowany jako produkt potencjalnie towarowy i nie jest uwzględniany w tej pozycji. Podatki gospodarstwa rolnego i inne opłaty nie są włączone do kosztów ogółem, lecz uwzględniane są przy obliczaniu sald dopłat i podatków dotyczących działalności operacyjnej i inwestycyjnej. Podatki od dochodów spoza gospodarstwa rolnego nie są uwzględniane w rachunkach FADN. [SE275 + SE360 + SE365]
SE275	Zużycie pośrednie	c.u.	Obejmuje koszty bezpośrednie (z uwzględnieniem produktów wytworzonych w gospodarstwie rolnym) oraz koszty ogólnogospodarcze towarzyszące działalności operacyjnej w roku obrachunkowym. [SE281 + SE336]
SE281	Koszty bezpośrednie	c.u.	Obejmują: koszty bezpośrednie produkcji roślinnej (nasiona i sadzonki, nawozy, środki ochrony roślin, pozostałe koszty bezpośrednie produkcji roślinnej), koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej (pasza dla zwierząt żywionych systemem wypasowym i dla zwierząt ziarnożernych, inne koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej) oraz koszty bezpośrednie produkcji leśnej. [SE285 + SE295 + SE300 + SE305 + SE310 + SE320 + SE330 + SE331]
SE285	Nasiona i sadzonki	c.u.	Odnoszące się do upraw rolniczych i ogrodniczych. Nowe nasadzenia plantacji trwałych i drzewostanu leśnego zalicza się do działalności inwestycyjnej a nie do kosztów bezpośrednich.

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE290	Nasiona i sadzonki własne	c.u.	Nasiona i sadzonki wyprodukowane i zużyte w gospodarstwie.
SE295	Nawozy	c.u.	Zakupione nawozy i materiały poprawiające jakość ziemi (bez zużytych w produkcji leśnej).
SE300	Środki ochrony roślin	c.u.	Środki ochrony roślin, pułapki i chwytaki, urządzenia płoszące ptaki, osłony przeciwgradowe, ochrona przeciwmrozowa itp. (bez środków zużytych w produkcji leśnej).
SE305	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji roślinnej	c.u.	Obejmują: analizy gleby, zakup upraw na pniu, czynsz za ziemię dodzierżawioną na okres krótszy niż 1 rok, okazjonalny zakup płodów roślinnych (winogron itp.), koszty dotyczące przygotowania produktów do sprzedaży, koszty przechowywania, koszty sprzedaży płodów roślinnych itp.
SE310	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym	c.u.	Pasze treściwe (łącznie z lizawkami mineralnymi i środkami konserwującymi), pasze objętościowe, opłaty za wypas na wspólnych pastwiskach, koszty usługowego odchovu zwierząt, czynsz za dodzierżawioną powierzchnię paszową dla koni, bydła, owiec i kóz, niezaliczoną do powierzchni użytkowanych użytków rolnych (SE025) (własna i obca).
SE315	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym, wytworzone w gosp. rol.	c.u.	Produkty potencjalnie towarowe wytworzone w gospodarstwie rolnym (łącznie z mlekiem, ale bez mleka wyssanego przez cielęta, jagnięta i koźlęta) i skarmione przez zwierzęta żywione w systemie wypasowym.
SE320	Pasze dla zwierząt ziarnożernych	c.u.	Pasze dla zwierząt ziarnożernych (m.in. trzody chlewnej i drobiu) – wszystkie rodzaje (własna i obca).
SE325	Pasze dla zwierząt ziarnożernych wytworzone w gosp. rol.	c.u.	Produkty potencjalnie towarowe wytworzone w gospodarstwie rolnym (łącznie z mlekiem, innym niż wyssane przez cielęta, jagnięta i koźlęta) i skarmione przez zwierzęta ziarnożerne.
SE330	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej	c.u.	Opłaty za usługi weterynaryjne i koszty inseminacji, koszty analiz mleka, okazjonalne zakupy produktów pochodzenia zwierzęcego (mleko itp.), koszty dotyczące przygotowania produktów do sprzedaży, koszty przechowywania, koszty sprzedaży produktów zwierzęcych itp.
SE331	Koszty bezpośrednie produkcji leśnej	c.u.	Nawozy, materiały ochronne, drobne koszty bezpośrednie. Koszty pracy najemnej, usług i maszyn nie są tu włączone. Są one wykazane w innych – odpowiednich rodzajowo pozycjach kosztowych.
SE336	Koszty ogólnogospodarcze	c.u.	Koszty ogólnogospodarcze związane z działalnością operacyjną, lecz nieuznane za koszty bezpośrednie działalności operacyjnej. [SE340 + SE345 + SE350 + SE356]
SE340	Koszty utrzymania maszyn i budynków	c.u.	Koszty bieżącego utrzymania sprzętu (i zakupu narzędzi o małej wartości), koszty ponoszone na samochody osobowe, bieżące utrzymanie budynków i urządzeń melioracyjnych, ubezpieczenie budynków. Remonty kapitałowe zaliczane są do działalności inwestycyjnej.
SE345	Energia	c.u.	Paliwa silnikowe i oleje smarne, energia elektryczna, paliwa grzewcze (opał).
SE350	Usługi	c.u.	Koszty pracy wykonanej w ramach usług oraz koszt wynajmu (zaangażowania) maszyn.

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE356	Pozostałe koszty ogólnogospodarcze	c.u.	Woda, ubezpieczenia (bez ubezpieczeń budynków i wypadków przy pracy, odpowiedzialności cywilnej) oraz inne koszty ogólnogospodarcze powstałe w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego (np. opłaty za prowadzenie księgowości, opłaty telefoniczne).
SE360	Amortyzacja	c.u.	Amortyzacja środków trwałych własnych wycenionych według wartości odtworzeniowej. W rachunku wyników pozycja amortyzacji środków trwałych odnosi się do całego roku obrachunkowego. Kwota amortyzacji jest ustalana na podstawie wartości odtworzeniowej. Amortyzacja dotyczy: plantacji wieloletnich, budynków i wyposażenia trwałego, urządzeń melioracyjnych, maszyn i narzędzi. Nie oblicza się amortyzacji w przypadku ziemi, lasów, kwot i limitów produkcyjnych oraz aktywów obrotowych.
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	c.u.	Koszty zaangażowania obcych czynników wytwórczych (pracy, ziemi i kapitału) w procesie produkcyjnym. Do tych kosztów zaliczają się: wynagrodzenia za pracę, czynsze i odsetki. [SE370 + SE375 + SE380]
SE370	Wynagrodzenia	c.u.	Wynagrodzenia i ubezpieczenia społeczne pracowników najemnych. Nie wlicza się kwot otrzymanych przez pracowników zaliczanych do nieopłaconej siły roboczej.
SE375	Czynsze	c.u.	Czynsze za dodzierżawę ziemi, budynków i koszty opłat dzierżawnych.
SE380	Odsetki	c.u.	Odsetki i opłaty finansowe płacone za kredyty zaciągnięte w celu zakupu ziemi, budynków, maszyn i wyposażenia, zwierząt oraz materiałów. Odsetki i opłaty finansowe za zobowiązania. Otrzymane dopłaty do odsetek muszą być odjęte.

Tabela 2.1-5 Dopłaty do działalności operacyjnej gospodarstwa

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	c.u.	Dopłaty do działalności operacyjnej (bez dopłat do inwestycji). Dopłaty do odsetek i płatności za zaprzestanie działalności rolniczej nie są ujmowane. Ewidencja danych rachunkowych odbywa się na podstawie przyznanych dopłat a nie uzyskanych płatności. Ma to na celu uzyskanie spójnego wyniku dla określonego roku obrachunkowego, biorąc pod uwagę produkcję, koszty i dopłaty. [SE610 + SE615 + SE620 + SE625 + SE626 + SE630]
SE610	Dopłaty do produkcji roślinnej	c.u.	Dopłaty do produkcji roślinnej, łącznie z płatnościami wyrównawczymi (płatnościami obszarowymi i dopłatami za odłogowanie ziemi). [SE611 + SE612 + SE613]
SE611	Dopłaty wyrównawcze / płatności obszarowe	c.u.	Dopłaty dla producentów zbóż, roślin oleistych i białkowych (COP) oraz roślin energetycznych.
SE612	Dopłaty za odłogowanie	c.u.	Dopłaty otrzymane przez producentów COP, zobowiązanych do odłogowania części posiadanej przez nich ziemi. Ta powierzchnia ziemi może być wykorzystana do uprawy określonych roślin na cele nieżywnościowe.
SE613	Pozostałe dopłaty do produkcji roślinnej	c.u.	Pozostałe dopłaty do upraw polowych, ogrodniczych i plantacji wieloletnich.

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE615	Dopłaty do produkcji zwierzęcej	c.u.	Dopłaty do zwierząt i do produktów pochodzenia zwierzęcego. [SE616 + SE617 + SE618 + SE619]
SE616	Saldo dopłat i kar do produkcji mleka	c.u.	Dopłaty do produkcji mleka pomniejszone o kary umowne za przekroczenie limitu produkcji mleka.
SE617	Dopłaty do pozostałej produkcji bydłowej	c.u.	Dopłaty uzyskiwane z tytułu chowu bydła innego niż krowy mleczne, np. premie za cielęta płci męskiej, za młode byczki, za krowy mamki.
SE618	Dopłaty do produkcji owiec i kóz	c.u.	Poza dopłatami do matek owczych i kozich, uwzględnione są dopłaty do produktów wytwarzanych z mleka koziego i owczego.
SE619	Pozostałe dopłaty do produkcji zwierzęcej	c.u.	Pozostałe dopłaty do produkcji zwierzęcej (w sytuacji kiedy otrzymanych dopłat nie można przypisać do określonej działalności z powodu braku odpowiednio szczegółowych danych).
SE620	Pozostałe dopłaty	c.u.	Pozostałe dopłaty do działalności operacyjnej gospodarstwa, w szczególności odnoszące się do produkcji leśnej, agroturystyki, programów rolnośrodowiskowych, zalesiania i pomocy strukturalnej. Ujmowane są w tej pozycji także granty i dopłaty do szkód oraz wyjątkowe dopłaty. W zmiennej tej zawiera się m.in. SE621, SE622, SE623.
SE621	Dopłaty rolnośrodowiskowe	c.u.	Dopłaty rolnośrodowiskowe.
SE622	Dopłaty do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (LFA)	c.u.	Dopłaty do obszarów o niekorzystnych warunkach produkcji rolniczej (LFA).
SE623	Inne dopłaty do rozwoju obszarów wiejskich	c.u.	Dopłaty za dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów UE, do usług doradztwa rolniczego, dopłaty do poprawy jakości produktów rolniczych, do szkoleń, do zalesiania i do zachowania równowagi ekologicznej środowiska leśnego.
SE625	Dopłaty do zużycia pośredniego	c.u.	Dopłaty do kosztów i nakładów poniesionych w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego z wyłączeniem dopłat do wynagrodzeń, czynszów, podatków i odsetek.
SE626	Dopłaty do kosztów czynników zewnętrznych	c.u.	Dopłaty do wynagrodzeń, czynszów i odsetek.
SE630	Płatności "decoupled"	c.u.	Jednolite płatności obszarowe oraz dodatkowe płatności. [SE631 + SE632 + SE640]
SE631	Jednolita płatność na gospodarstwo	c.u.	Tylko dla starych krajów członkowskich.
SE632	Jednolita płatność obszarowa	c.u.	Tylko dla nowych krajów członkowskich (bez Malty i Słowenii).
SE640	Dodatkowe wsparcie	c.u.	Dodatkowa kwota pomocy wynikające z modulacji płatności bezpośrednich.

Tabela 2.1-6 Salda dopłat i podatków

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	c.u.	Dopłaty i podatki mające związek z działalnością operacyjną w roku obrachunkowym. Saldo dopłat i podatków w ramach działalności operacyjnej obejmuje dopłaty i saldo VAT z działalności operacyjnej pomniejszone o podatki gospodarstwa rolnego. [SE605 + SE395 - SE390]
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	c.u.	Dopłaty do działalności operacyjnej (bez dopłat do inwestycji). Dopłaty do odsetek i płatności za zaprzestanie działalności rolniczej nie są ujmowane. Ewidencja danych rachunkowych odbywa się na podstawie przyznanych dopłat a nie uzyskanych płatności. Ma to na celu uzyskanie spójnego wyniku dla określonego roku obrachunkowego, biorąc pod uwagę produkcję, koszty i dopłaty. [SE610 + SE615 + SE620 + SE625 + SE626 + SE630]
SE395	Saldo podatku VAT (z wyłączeniem podatku VAT od inwestycji)	c.u.	Podstawową zasadą, odnoszącą się do wszystkich zapisów jest ewidencja danych według wartości netto (bez VAT). Zasada ta nie stwarza kłopotu w przypadku gdy rolnik jest podatnikiem VAT na zasadach ogólnych. W przypadku gdy obowiązuje system rolniczy, różne kwoty VAT powinny być ewidencjonowane w taki sposób, aby przy obliczaniu wyników, wszelkie korzyści z uczestnictwa w krajowym systemie VAT dla rolnictwa mogły zostać uwzględnione. Saldo VAT dla działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego oblicza się po odjęciu od kwoty VAT należnego od sprzedaży zwrotu ryczałtowej kwoty VAT naliczonego (zapłaconego przy zakupach).
SE390	Podatki	c.u.	Podatki i inne opłaty gospodarstwa rolnego (bez VAT gospodarstwa rolnego i podatków osobistych rolnika), a także podatki i inne opłaty od ziemi i budynków. Dopłaty do podatków nie są ujmowane.
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	c.u.	Dopłaty i podatki niemające związku z działalnością operacyjną gospodarstwa rolnego w roku obrachunkowym. Saldo to oblicza się poprzez odjęcie od kwoty dopłat do działalności inwestycyjnej i rekompensat za rezygnację z produkcji mleka kwoty VAT naliczonego (zapłaconego przy zakupach mających związek z działalnością inwestycyjną). [SE406 + SE407 - SE408]
SE406	Dopłaty do inwestycji	c.u.	Dopłaty do inwestycji.
SE407	Rekompensaty za rezygnację z produkcji mleka	c.u.	Rekompensata może być wypłacana w postaci kwoty ryczałtowej lub rozłożona na okres kilku lat.
SE408	Podatek VAT zapłacony od inwestycji	c.u.	Podatek VAT zapłacony od inwestycji.

Tabela 2.1-7 Dochód na gospodarstwo rolne

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE131	Produkcja ogółem	c.u.	Suma wartości produkcji: roślinnej, zwierzęcej i pozostałej. Obejmuje: sprzedaż, przekazania do gospodarstwa domowego, zużycie na potrzeby gospodarstwa rolnego, różnicę stanu zapasów, różnicę wartości zwierząt wywołaną zmianą cen a pomniejszona jest o zakup zwierząt. [SE135 + SE206 + SE256]
SE275	Zużycie pośrednie	c.u.	Obejmuje koszty bezpośrednie (z uwzględnieniem produktów wytworzonych w gospodarstwie rolnym) oraz koszty ogólnogospodarcze towarzyszące działalności operacyjnej w roku obrachunkowym. [SE281 + SE336]
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	c.u.	Dopłaty i podatki mające związek z działalnością operacyjną w roku obrachunkowym. Saldo dopłat i podatków w ramach działalności operacyjnej obejmuje dopłaty i saldo VAT z działalności operacyjnej pomniejszone o podatki gospodarstwa rolnego. [SE605 + SE395 - SE390]
SE410	Wartość dodana brutto	c.u.	Obejmuje produkcję ogółem pomniejszoną o zużycie pośrednie, a następnie skorygowaną o saldo dopłat i podatków dotyczących działalności operacyjnej. [SE131 - SE275 + SE600]
SE360	Amortyzacja	c.u.	Amortyzacja środków trwałych własnych wycenionych według wartości odtworzeniowej. W rachunku wyników pozycja amortyzacji środków trwałych odnosi się do całego roku obrachunkowego. Kwota amortyzacji jest ustalana na podstawie wartości odtworzeniowej. Amortyzacja dotyczy: plantacji wieloletnich, budynków i wyposażenia trwałego, urządzeń melioracyjnych, maszyn i narzędzi. Nie oblicza się amortyzacji w przypadku ziemi, lasów, kwot i limitów produkcyjnych oraz aktywów obrotowych.
SE415	Wartość dodana netto	c.u.	Opłata za zaangażowanie czynników wytwórczych do działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego, bez względu na ich status własnościowy (obce lub własne). Ten parametr jest odpowiedni do porównań gospodarstw posiadających różną strukturę własnościową zaangażowanych czynników wytwórczych. Oblicza się go przez odjęcie amortyzacji od wartości dodanej brutto.
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	c.u.	Koszty zaangażowania obcych czynników wytwórczych (pracy, ziemi i kapitału) w procesie produkcyjnym. Do tych kosztów zaliczają się: wynagrodzenia za pracę, czynsze i odsetki. [SE370 + SE375 + SE380]
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	c.u.	Dopłaty i podatki niemające związku z działalnością operacyjną gospodarstwa rolnego w roku obrachunkowym. Saldo to oblicza się poprzez odjęcie od kwoty dopłat do działalności inwestycyjnej i rekompensat za rezygnację z produkcji mleka kwoty VAT naliczonego (zapłaconego przy zakupach mających związek z działalnością inwestycyjną). [SE406 + SE407 - SE408]

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE420	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego	c.u.	Oплата za zaangażowanie własnych czynników wytwórczych (w przypadku gospodarstw posiadających osobowość prawną tylko ziemi i kapitału) do działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego oraz оплата za ryzyko podejmowane przez prowadzącego gospodarstwo rolne w roku obrachunkowym. Dochód ten oblicza się przez odjęcie salda dopłat i podatków dotyczących inwestycji oraz kosztu czynników zewnętrznych od wartości dodanej netto. [SE415 - SE365 + SE405]

Tabela 2.1-8 Dochód na osobę

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE425	Wartość dodana netto na osobę pełnozatrudnioną	c.u./ AWU	Wartość dodana netto na osobę pełnozatrudnioną (jednostkę przeliczeniową pracy). [SE415/SE010]
SE430	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na osobę pełnozatrudnioną rodziny	c.u./ FWU	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na osobę pełnozatrudnioną rodziny (jednostkę przeliczeniową pracy rodziny). Obliczona tylko dla gospodarstw rolnych, w których występują nakłady pracy własnej (SE015>0). [SE420/SE015]

Tabela 2.1-9 Bilans finansowy na koniec roku obrachunkowego

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE436	Aktywa ogółem	c.u.	Obejmuje tylko aktywa stanowiące własność rolnika. Aktywa ogółem obejmują aktywa trwałe i aktywa obrotowe. [SE441 + SE465]
SE441	Aktywa trwałe	c.u.	Aktywa trwałe obejmują ziemię rolniczą, budynki gospodarstwa rolnego, nasadzenia leśne oraz maszyny i urządzenia, a także zwierzęta stada podstawowego. [SE446 + SE450 + SE455 + SE460]
SE446	Ziemia, uprawy trwałe i kwoty produkcyjne	c.u.	Obejmuje ziemię rolniczą, urządzenia melioracyjne, uprawy trwałe, kwoty i inne przypisane prawa (włącznie z kosztami nabycia) oraz lasy. Kwoty produkcyjne (i inne przypisane prawa) uzyskane bezpłatnie nie są wyceniane w bilansie (ewidencjonowana jest tylko ich sprzedaż).
SE450	Budynki	c.u.	Budynki i ich trwałe wyposażenie należące do rolnika.
SE455	Maszyny, urządzenia i śr. transportu	c.u.	Maszyny, ciągniki, samochody osobowe i ciężarówki, sprzęt nawadniający (bez narzędzi o małej wartości bądź o okresie użytkowania nieprzekraczającym jednego roku).
SE460	Stado podstawowe (pleć żeńska)	c.u.	Tu uwzględnia się: jałówki cielne, krowy mleczne, inne krowy w okresie rozrodu, matki kozie i owcze oraz lochy.
SE465	Aktywa obrotowe	c.u.	Aktywa obrotowe obejmują zwierzęta stada obrotowego oraz kapitał obrotowy (zapasy produktów rolnych i pozostałe aktywa obrotowe). [SE470 + SE475 + SE480]
SE470	Stado obrotowe	c.u.	Tu uwzględnia się wartość wszystkich zwierząt produkcyjnych (poza zwierzętami stada podstawowego).
SE475	Zapasy produktów rolniczych	c.u.	Tu ujmuje się wartość wszystkich produktów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego - bez plantacji nieowocujących (w tym wartość produkcji roślinnej w toku - cykl krótki).

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE480	Pozostałe aktywa obrotowe	c.u.	Ujmowane są w tej pozycji: wartość upraw na pniu, udziały gospodarstwa rolnego w jednostkach rolniczych, należności krótkoterminowe, gotówka w kasie i na rachunku bankowym (kwota niezbędna do bieżącego funkcjonowania gospodarstwa rolnego).
SE485	Zobowiązania ogółem	c.u.	Obejmują wartość wszystkich pozostających do spłaty zobowiązań długo- i krótkoterminowych. [SE490 + SE495]
SE490	Zobowiązania długoterminowe	c.u.	Ujmowane są tu zobowiązania zaciągnięte na okres dłuższy niż jeden rok.
SE495	Zobowiązania krótkoterminowe	c.u.	Ujmowane są tu zobowiązania zaciągnięte na okres nieprzekraczający jednego roku
SE501	Kapitał własny	c.u.	Odzwierciedla wartość aktywów ogółem pomniejszoną o wartość zobowiązań ogółem. [SE436 - SE485]

Tabela 2.1-10 Wskaźniki finansowe

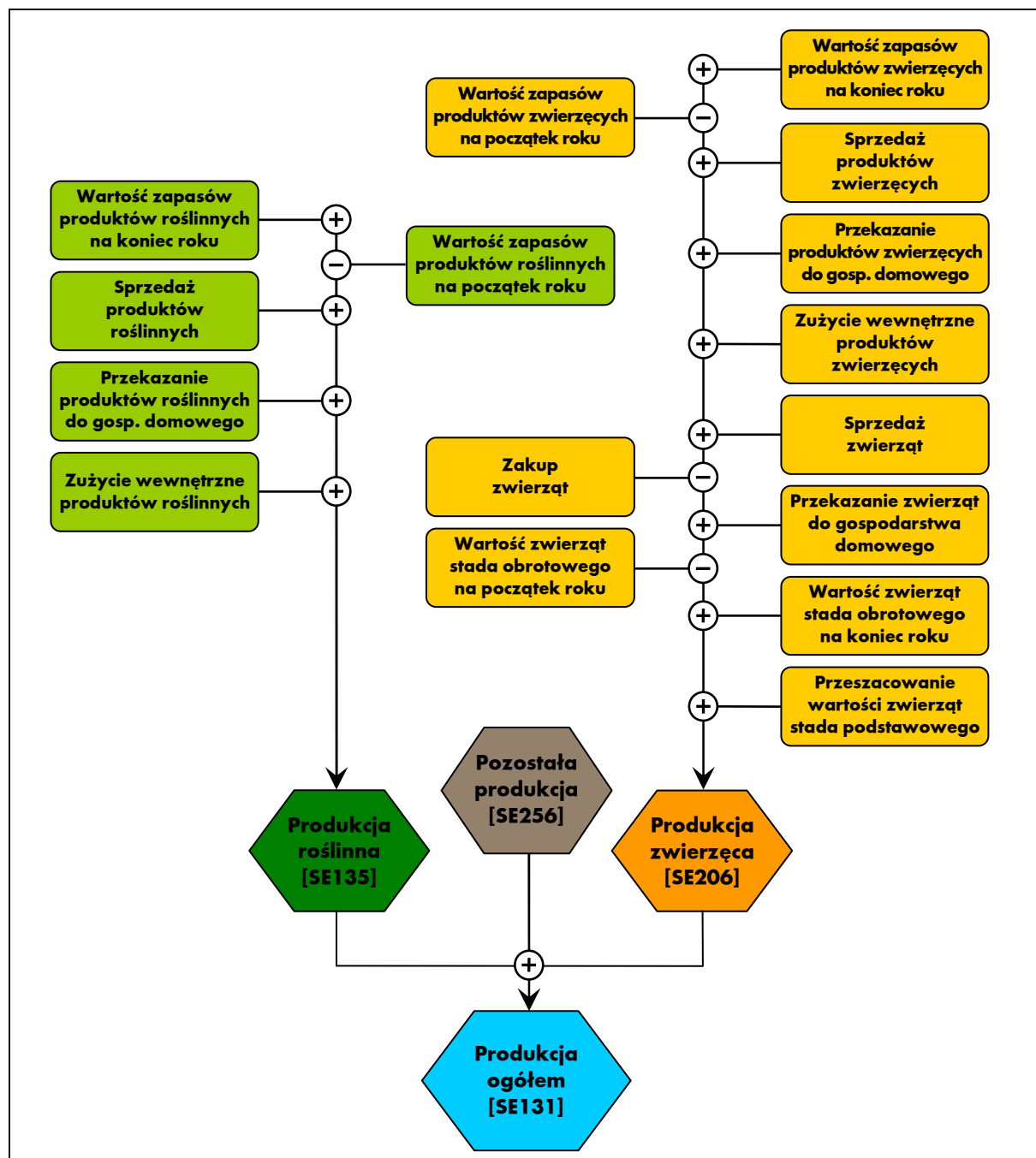
Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE506	Zmiana wartości kapitału własnego	c.u.	Odzwierciedla wartość kapitału własnego na koniec roku obrachunkowego pomniejszoną o wartość kapitału własnego na początek roku obrachunkowego. [SE501 - SE501P ⁸]
SE510	Średnia wartość kapitału gospodarstwa rolnego	c.u.	Odzwierciedla średnią arytmetyczną wartość kapitału gospodarstwa rolnego [(stan na początek roku + stan na koniec roku obrachunkowego)/2]. Na wartość kapitału gospodarstwa rolnego składa się wartość: zwierząt, upraw trwałych, urządzeń melioracyjnych, budynków, maszyn i urządzeń oraz kapitału obrotowego. Nie są ujmowane kwoty i inne prawa, które nie mogą być oddzielane od wartości ziemi. Parametr ten obliczany jest tylko w sytuacji, gdy wartość ziemi jest rejestrowana oddzielnie od wartości budynków.
SE516	Inwestycje brutto	c.u.	Inwestycje brutto to wartość zakupionych i wytworzonych środków trwałych pomniejszona o wartość sprzedanych oraz przekazanych nieodpłatnie środków trwałych w roku obrachunkowym + różnica wartości stada podstawowego.
SE521	Inwestycje netto	c.u.	Inwestycje brutto pomniejszone o obliczoną dla roku obrachunkowego wartość amortyzacji. [SE516 - SE360]
SE526	Przepływ pieniężny (1)	c.u.	Ukazuje zdolność gospodarstwa rolnego do samofinansowania swojej działalności i tworzenia oszczędności w ramach działalności operacyjnej. Przepływ pieniężny (1) obliczany jest w następujący sposób: sprzedaż produktów + inne przychody + sprzedaż zwierząt - koszty zakupu zwierząt + saldo dopłat i podatków dotyczących działalności operacyjnej + saldo dopłat i podatków dotyczących inwestycji.
SE530	Przepływ pieniężny (2)	c.u.	Ukazuje zdolność gospodarstwa rolnego do samofinansowania swojej działalności i tworzenia oszczędności. Przepływ pieniężny (2) obliczany jest w następujący sposób: Przepływ pieniężny (1) + sprzedaż środków trwałych - zakupy i inwestycje w środkach trwałych + stan zobowiązań na koniec roku - stan zobowiązań na początek roku.

⁸ SE501P Kapitał własny na początek roku obrachunkowego

2.2. Schematy obliczania kategorii ekonomicznych

W tym rozdziale zamieszczone są schematy obliczania podstawowych kategorii ekonomicznych zawartych w „Wynikach Standardowych FADN”. Schematy opracowano na podstawie materiałów zamieszczonych na stronie internetowej pod adresem: http://ec.europa.eu/agriculture/rica/index_en.cfm [8].

Schemat 2 - 2-1 Sposób rachunku wartości produkcji ogółem

Schemat 2 - 2-1 ilustruje sposób obliczenia wartości produkcji ogółem uzyskanej w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego. Składa się na nią wartość produkcji roślinnej, wartość produkcji zwierzęcej i wartość pozostałej produkcji.

W rachunku produkcji uwzględniana jest sprzedaż produktów, różnica stanu zapasów, zużycie wewnętrzne i przekazanie do gospodarstwa domowego. Dzięki takiemu podejściu uzyskuje się pełne odzwierciedlenie obrotu produktami gotowymi - transakcje rynkowe, przekazania nieodpłatne oraz transfery produktów w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego. Wartość zużycia wewnętrznego produktów potencjalnie towarowych nie wpływa na poziom określonych nadwyżek ekonomicznych, gdyż znajduje się ona po obu stronach rachunku (produkcyjnej i kosztowej).

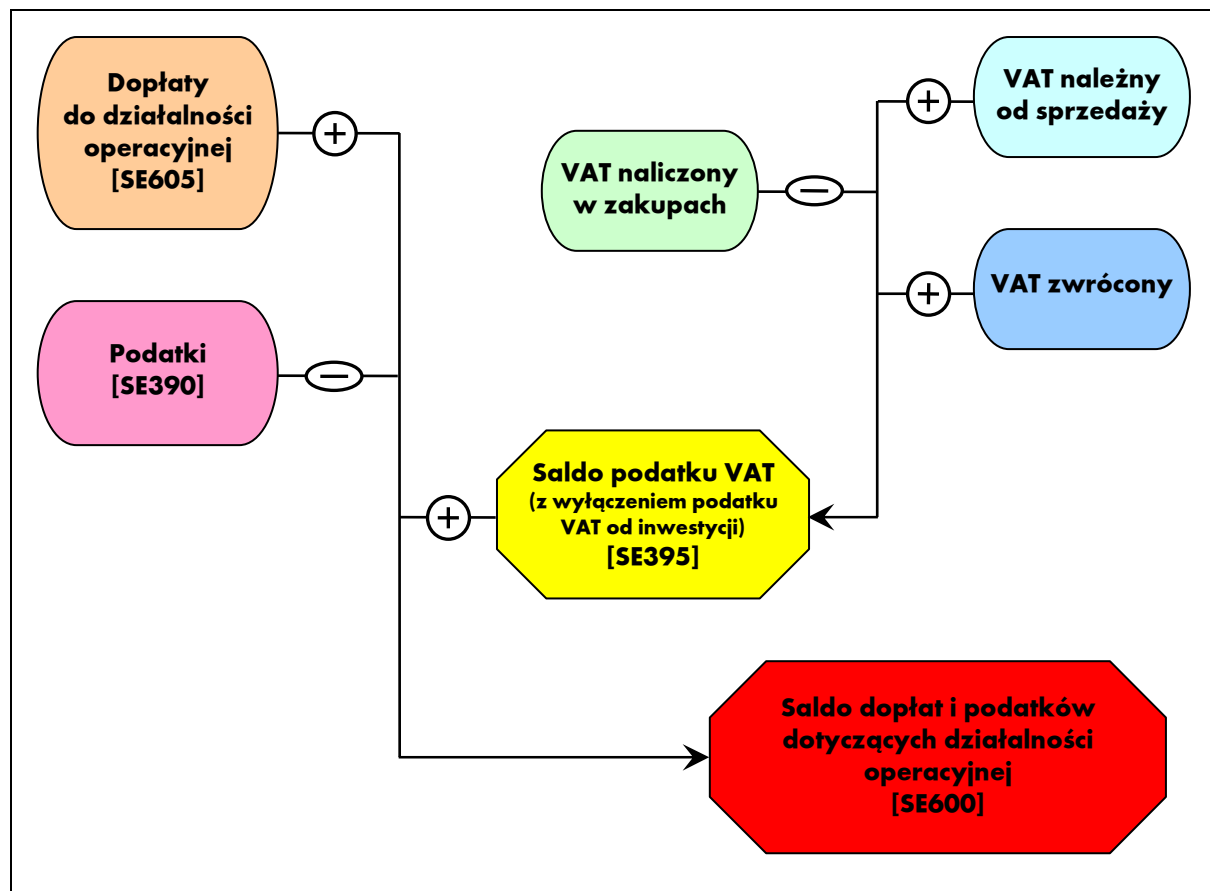
Schemat 2 - 2-2 Sposób obliczania różnicy wartości zwierząt stada podstawowego

$\text{REGIDX}_n = \frac{W_{kn}}{L_{kn}} \cdot \frac{W_{pn}}{L_{pn}}$	<p>gdzie:</p> <p>REGIDX - index cen; Wk - wartość na koniec roku obrachunkowego; n - grupa zwierząt; Lk - liczba zwierząt na koniec roku obrachunkowego; Wp - wartość na początek roku obrachunkowego; Lp - liczba zwierząt na początek roku obrachunkowego; LVVAL - różnica wartości zwierząt.</p>
$\text{LVVAL}_n = \left(\frac{W_{kn}}{\text{REGIDX}_n} - W_{pn} \right) \times \frac{(1 + \text{REGIDX}_n)}{2}$	

W rachunku wartości produkcji zwierzęcej uwzględniona jest różnica wartości zwierząt stada obrotowego i podstawowego. Różnica wartości zwierząt stada podstawowego spowodowana jest zmianą cen w roku obrachunkowym oraz zmianą liczby zwierząt. W przypadku stada obrotowego różnica wartości zwierząt obliczana jest jako różnica pomiędzy stanem końcowym a stanem początkowym. Wartość przeszacowania zwierząt stada podstawowego została wyodrębniona jako zmienna SE211. Umożliwia to uznaniowe pominięcie tego składnika w rachunku wartości produkcji i następnie określonych nadwyżek ekonomicznych. Ponadto w rachunku wartości produkcji zwierzęcej odejmowana jest wartość zakupionych zwierząt, dzięki czemu rachunek wyników obrazuje zrealizowaną produkcję własną. Z tego też powodu wartość zakupionych zwierząt nie znajduje się w strukturze kosztów gospodarstwa rolnego.

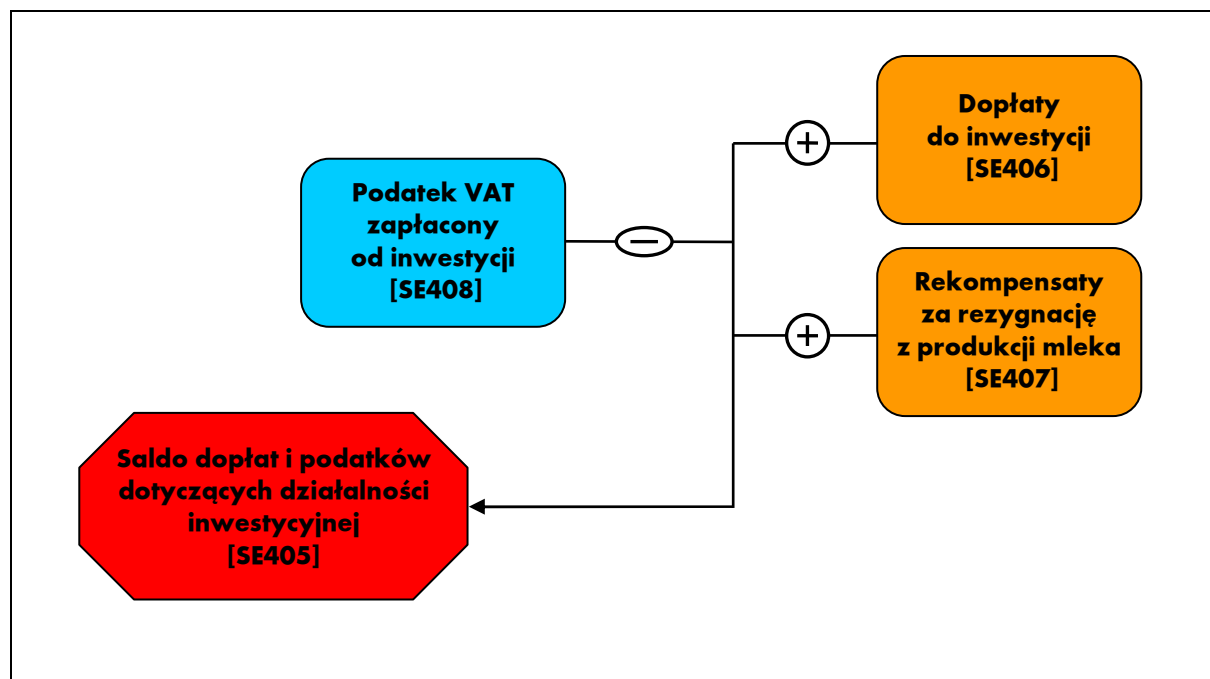
W przypadku stada obrotowego różnica wartości zwierząt obliczana jest jako różnica pomiędzy stanem końcowym a stanem początkowym.

Schemat 2 - 2-3 Sposób obliczania salda dopłat i podatków dotyczących działalności operacyjnej

Podatki należne z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego i prowadzonej działalności rolniczej pominięte są w grupie kosztów (patrz: Tabela 2.1-4 - pozycja zużycie pośrednie). Podatki te są uwzględnione w rachunku salda rozliczeń z budżetami (patrz: Tabela 2.1-6 oraz Schemat 2 - 2-3). Dzięki takiemu grupowaniu możliwe jest określenie poziomu transferów wartości dodanej pomiędzy gospodarstwem rolnym, a innymi sektorami gospodarki narodowej. Wartość ujemna zmiennej SE600 oznacza transfer środków pieniężnych poza gospodarstwo rolne.

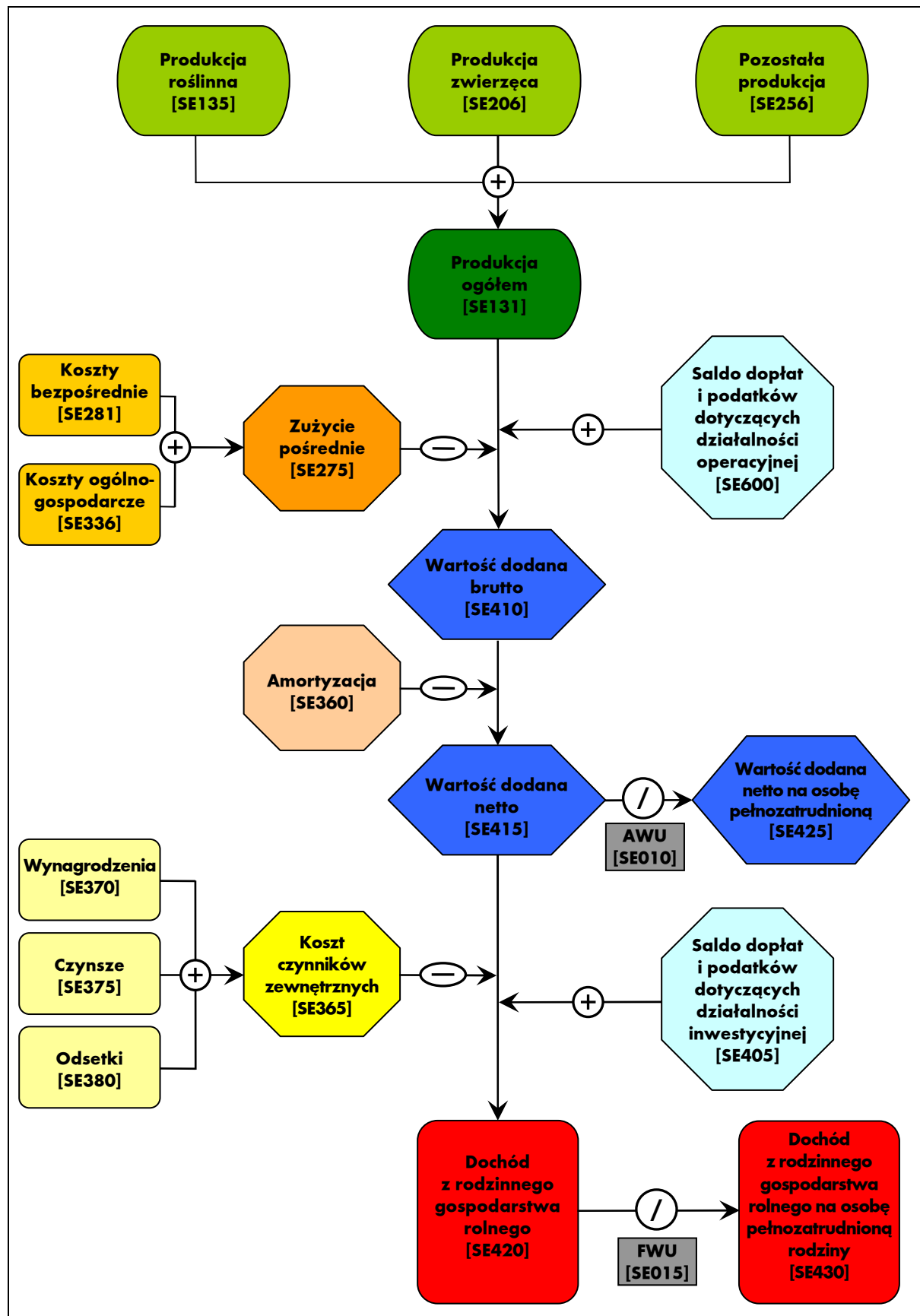
Schemat 2 - 2-4 Sposób obliczania salda dopłat i podatków dotyczących działalności inwestycyjnej

Saldo to wpływa na wielkość zrealizowanego dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego. Dodatnia wartość tego salda wskazuje na wsparcie przez budżet działalności inwestycyjnej gospodarstwa rolnego.

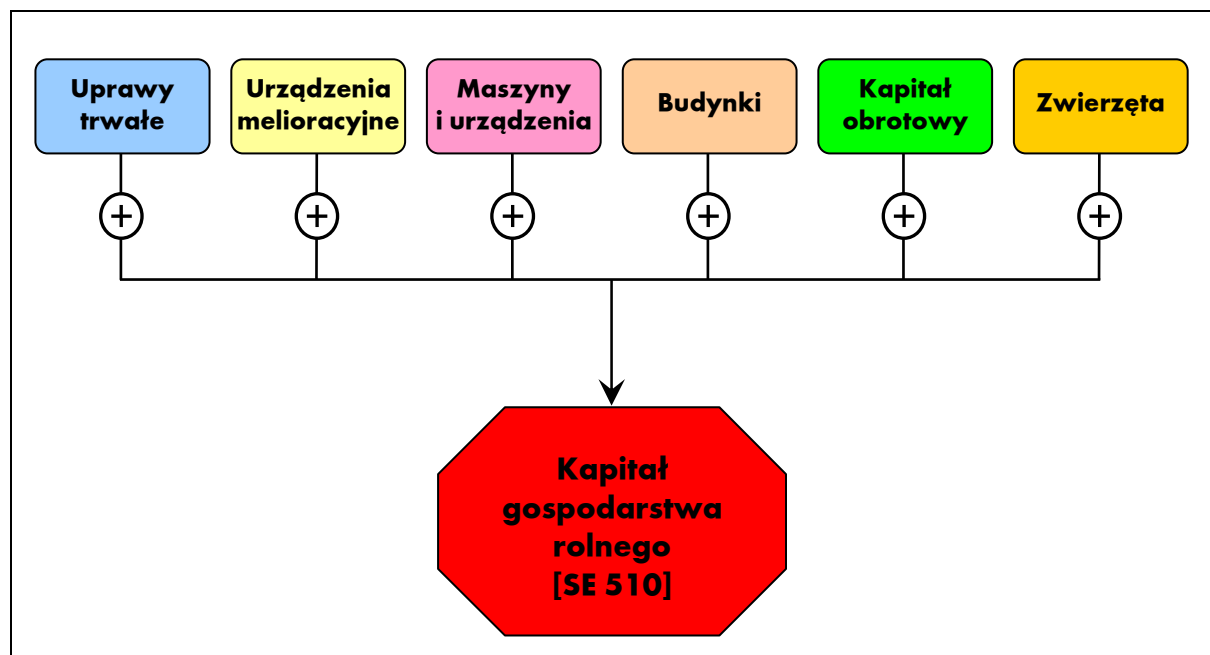

Schemat 2 - 2-5 Sposób obliczania dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego

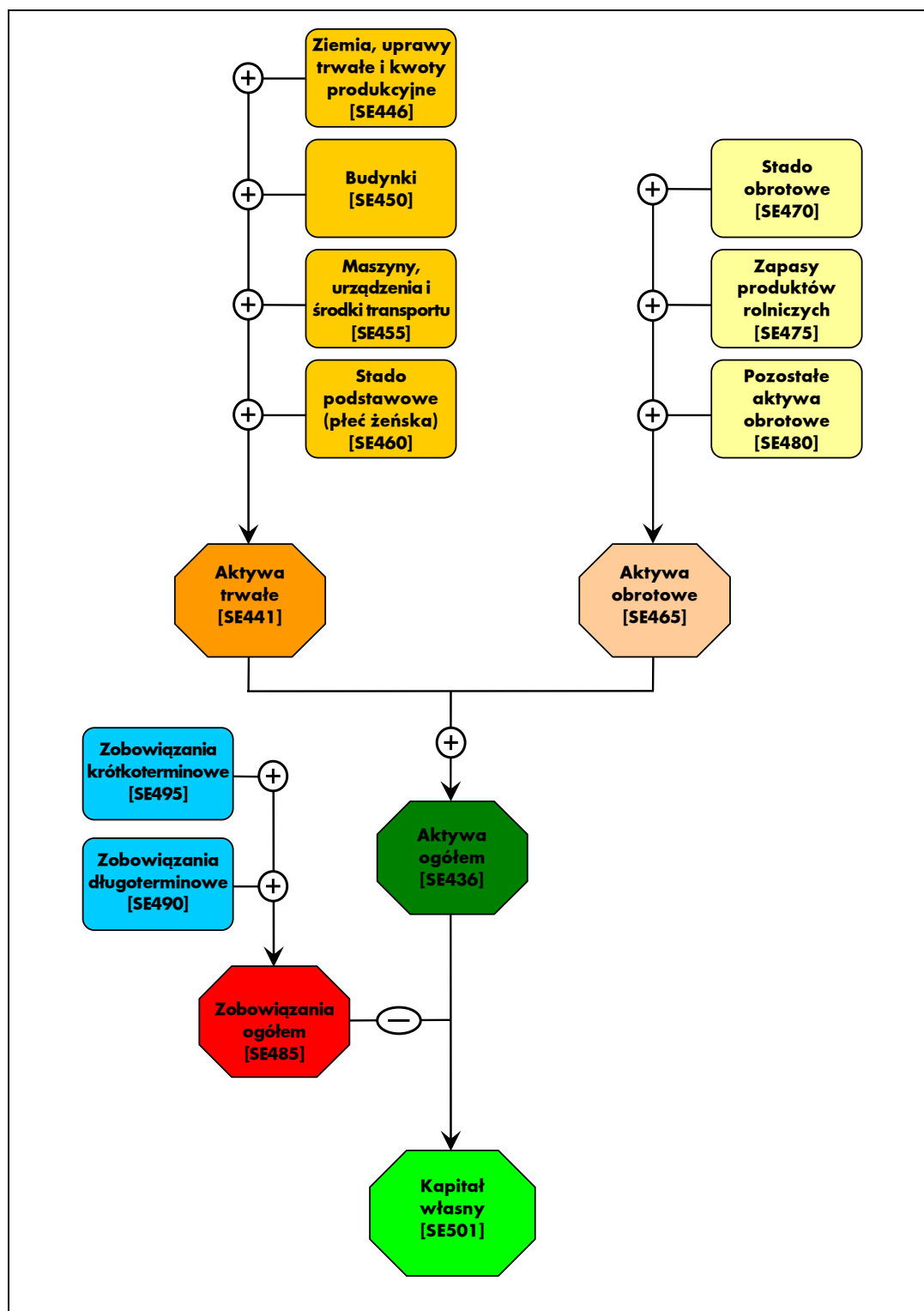
Schemat 2 - 2-5 przedstawia sposób obliczenia poszczególnych kategorii nadwyżek ekonomicznych. Pierwszą nadwyżką ekonomiczną jest wartość dodana brutto gospodarstwa rolnego. Oblicza się ją poprzez odjęcie zużycia pośredniego od produkcji ogółem i dodanie salda dopłat i podatków dotyczących działalności operacyjnej. Dopłaty zwiększają wartość dodaną brutto, a podatki (nie były one uwzględnione w zużyciu pośrednim) powodują jej zmniejszenie. Po odjęciu amortyzacji od wartości dodanej brutto uzyskuje się wartość dodaną netto gospodarstwa rolnego. W kolejnym etapie odejmuje się od wartości dodanej netto koszt czynników zewnętrznych oraz dodaje saldo dopłat i podatku VAT dotyczących inwestycji. W ten sposób uzyskuje się podstawową nadwyżkę ekonomiczną uzyskiwaną w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego, określaną pojęciem dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego. Dochód ten stanowi opłatę za własne czynniki wytwórcze (praca, ziemia i kapitał) zaangażowane do działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego oraz ryzyko podejmowane przez prowadzącego gospodarstwo rolne w roku obrachunkowym.

Schemat 2 - 2-6 Sposób obliczania kapitału gospodarstwa rolnego

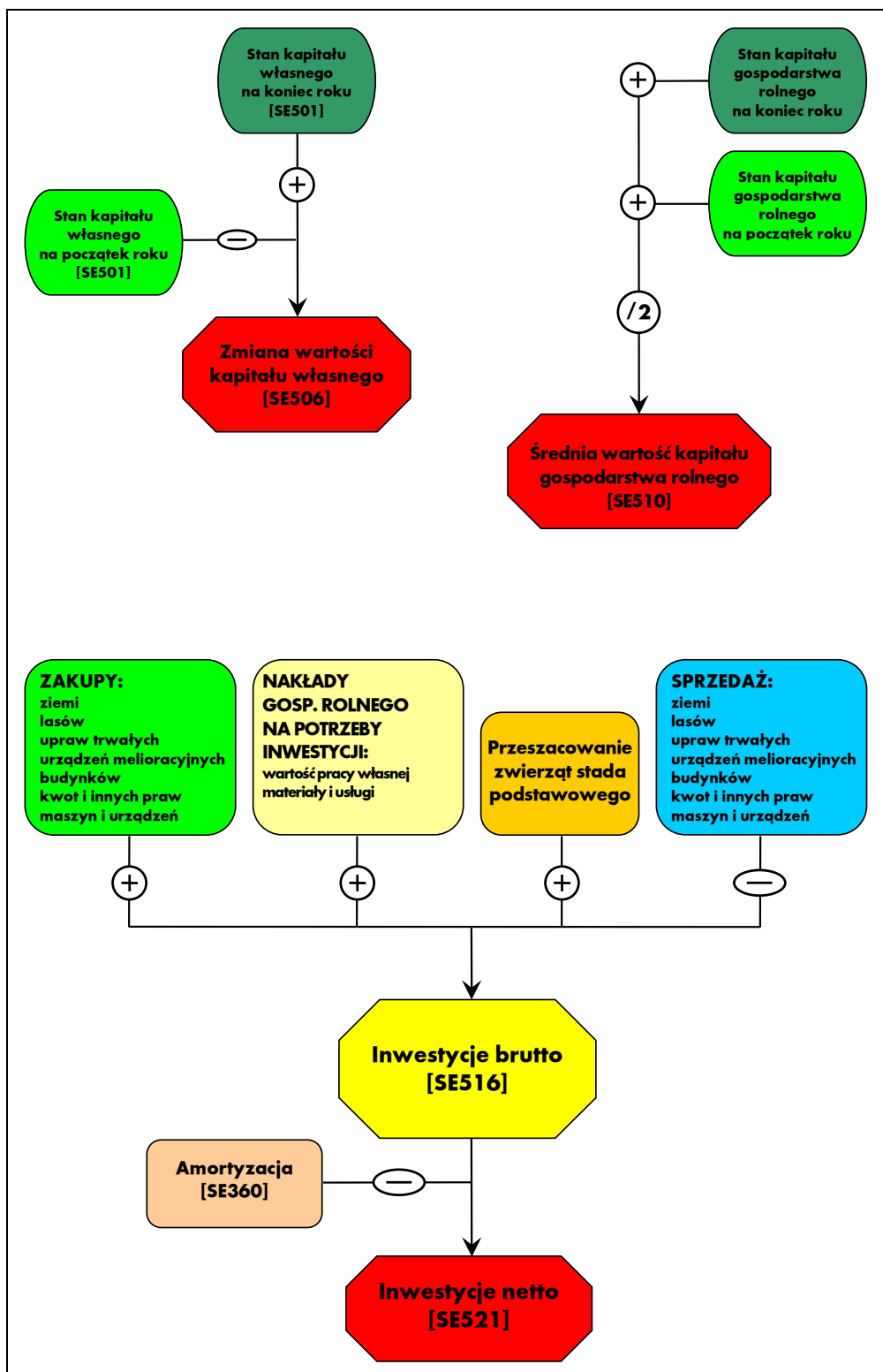
Schemat 2 - 2-6 ilustruje sposób obliczania kapitału gospodarstwa rolnego według ustaleń metodycznych FADN. Do kapitału gospodarstwa rolnego nie wlicza się wartości ziemi oraz przypisanych do niej kwot produkcyjnych i innych praw.

Schemat 2 - 2-7 Sposób prezentacji bilansu finansowego gospodarstwa rolnego

Bilans finansowy gospodarstwa rolnego prezentowany jest w formie syntetycznej. Po stronie aktywów wyróżniono dwie grupy aktywów: aktywa trwałe składające się z 4 grup i aktywa obrotowe – składające się z 3 grup. Kapitał własny obliczany jest jako różnica pomiędzy wartością aktywów ogółem i zobowiązań ogółem.

Schemat 2 - 2-8 Sposób obliczania wybranych wskaźników bilansowych i finansowych

Na schemacie zaprezentowany jest sposób obliczania czterech wskaźników: dwóch bilansowych - zmiany wartości kapitału własnego i średniej wartości kapitału gospodarstwa rolnego oraz dwóch finansowych: inwestycji brutto i inwestycji netto.

3. Uwagi do Wyników Standardowych FADN

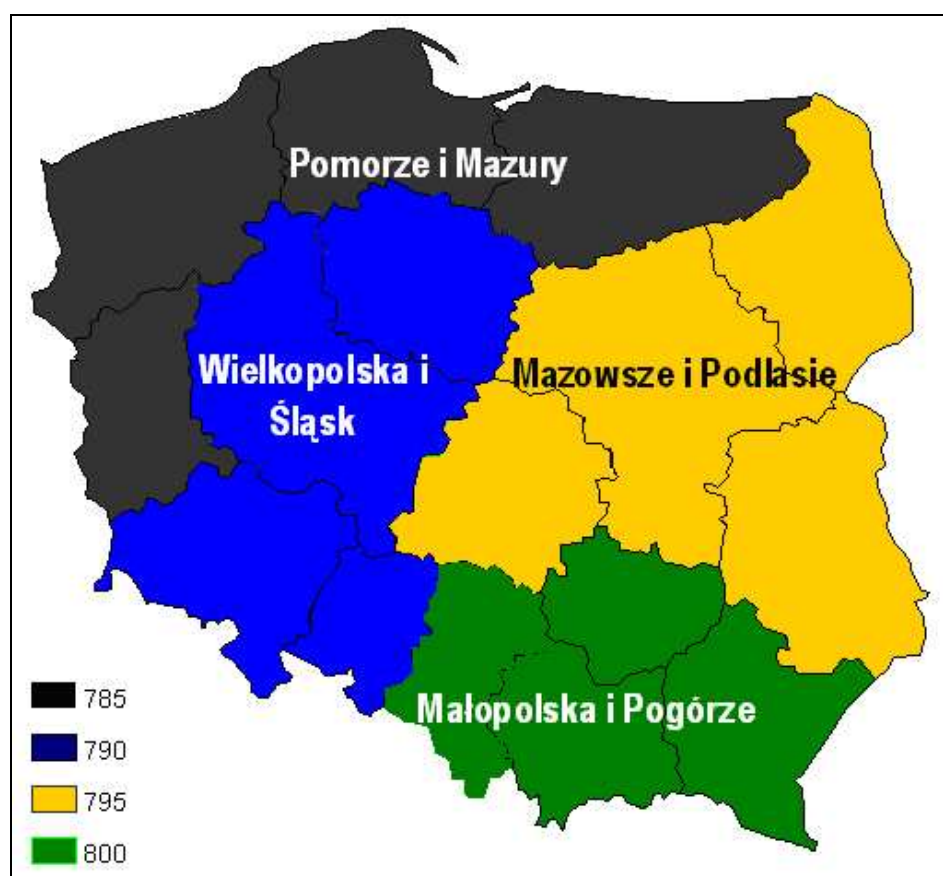
3.1. Informacje o zbieraniu danych rachunkowych w Polsce

Na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego'2002 (PSR'2002) oraz Badań Użytkowania Gruntów, Powierzchni Zasiewów, Pogłowia Zwierząt Gospodarskich oraz Charakterystyki Gospodarstwa Rolnego (R-CzSR'2005) określono liczbę gospodarstw, które posiadały wielkość ekonomiczną większą, bądź równą 2 ESU (753 253 gospodarstwa)[6]. Wielkość ta jest minimalną wielkością ekonomiczną gospodarstw włączonych do pola obserwacji Polskiego FADN.

Gospodarstwa rolne zostały sklasyfikowane według zasad w pełni zharmonizowanych z przepisami UE ustalającymi tzw. Wspólnotową Typologię Gospodarstw Rolnych.

W klasyfikacji gospodarstw rolnych zostały użyte (obowiązujące od 2007 roku) parametry standardowych nadwyżek bezpośrednich SGM „2002”. Parametry te zostały obliczone w IERiGŻ-PIB przy udziale ekspertów z IUNG, SGGW oraz z innych instytucji. Obliczono zestawy parametrów SGM dla czterech wydzielonych w Polsce regionów FADN o numerach: 785, 790, 795, 800 [15].

Mapa 3-1 Podział Polski na regiony FADN

Źródło: Rozporządzenie Komisji nr 1265/2008 z 16 grudnia 2008 r. zmieniające Rozporządzenie nr 1859/82 dotyczące wyboru gospodarstw przekazujących dane do celów określania dochodów gospodarstw rolnych [4].

Algorytm do przeprowadzenia klasyfikacji gospodarstw rolnych według zasad Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych został opracowany w IERiGŻ-PIB na podstawie odpowiednich wytycznych Unii Europejskiej – Decyzja Komisji EEC/85/377 z dnia 7 czerwca 1985 r. ustanawiająca Wspólnotową Typologię Gospodarstw Rolnych (Dz. U. L 220, 17.08.1985) [2], [7].

3.2. Zbiór gospodarstw rolnych prowadzących rachunkowość w ramach Polskiego FADN

W zbiorze indywidualnych gospodarstw rolnych znajduje się 253 indywidualnych gospodarstw ekologicznych z certyfikatem. Gospodarstwa te nie były dobierane do próby celowo i nie są reprezentatywne pod względem statystycznym dla towarowych gospodarstw ekologicznych znajdujących się w polu obserwacji Polskiego FADN. Ich rozkład pod względem specjalizacji i potencjału produkcyjnego przedstawia tabela 3.2-1.

Tabela 3.2-1 Rozkład badanych⁹ gospodarstw rolnych według typów rolniczych i klas wielkości ekonomicznej

		Klasy według ES6						RAZEM
		Bardzo małe (< 4 ESU)	Małe (4 =< 8 ESU)	Średnio – małe (8 =< 16 ESU)	Średnio – duże (16 =< 40 ESU)	Duże (40 =< 100 ESU)	Bardzo duże (>= 100 ESU)	
Typy według TF8	Uprawy polowe (AB)	9	24	20	7	2	1	63
	Uprawy ogrodnicze (C)	0	1	2	2	1	0	6
	Uprawy trwałe (E)	1	6	8	2	2	0	19
	Krowy mleczne (F)	5	9	4	1	0	0	19
	Zwierz. żyw. w sys. wypas. (G)	7	18	15	14	5	0	59
	Zwierz. ziarnożerne (H)	1	0	1	1	0	0	3
	Mieszane (I)	24	37	17	5	1	0	84
RAZEM	47	95	67	32	11	1	253	

Opracowanie zawiera również wyniki gospodarstw pogrupowanych według kryterium zasobów ziemi, co wyływa z dużego zainteresowania krajowych użytkowników, przyzwyczajonych do tego rodzaju statystyki powszechnie stosowanej w Polsce (m. in. w GUS).

Tabela 3.2-2 Rozkład badanych gospodarstw rolnych według powierzchni użytków rolnych (UR)

Wyszczególnienie	Powierzchnia użytków rolnych w ha	Liczba gospodarstw w próbie
bardzo małe (AXS)	UR <= 5	9
małe (AS)	5 <UR <= 10	54
średnio - małe (AMS)	10 <UR <= 20	95
średnio - duże (AML)	20 <UR <= 30	29
duże (AL)	30 <UR <= 50	25
bardzo duże (AXL)	UR > 50	41
RAZEM		253

⁹ Dane z tych gospodarstw posłużyły do wykonania opracowania.

4. Wyniki standardowe FADN z ekologicznych gospodarstw rolnych prowadzących rachunkowość w 2009 r.

Dokonana klasyfikacja zgodnie z zasadami Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych na zbiorze 253 certyfikowanych gospodarstw ekologicznych ujawniła, że niektóre typy produkcji i klasy wielkości ekonomicznej, a także grupa gospodarstw o powierzchni użytków rolnych mniejszej niż 5 ha są reprezentowane przez mniej niż 15 obiektów. Dlatego zgodnie z zasadami upowszechniania danych FADN w części tabelarycznej nie przedstawia się wyników dla grup obejmujących mniej niż 15 gospodarstw.

Przedstawione wyniki nie są reprezentatywne dla pola obserwacji FADN i są średnimi arytmetycznymi dla określonej grupy gospodarstw rolnych. Ze względu na niereprezentatywność danych w zestawieniach pominięto kolumnę charakteryzującą średnie dla próby gospodarstw ekologicznych.

W przypadku zmiennej: dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na osobę pełnozatrudnioną rodziny (SE430), zaprezentowano wyniki tylko z gospodarstw rolnych, w których występują nakłady pracy własnej (SE015) (patrz: Tabela 4.1-8, Tabela 4.2-8 oraz Tabela 4.3-8).

4.1. Grupowanie gospodarstw rolnych według typów rolniczych (TF8)

Tabela 4.1-1 Populacja i próba gospodarstw według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw.	Zwierz.	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	trwałe	mleczne	w sys. wypas.	ziarnożerne	
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SYS03	Liczba gospodarstw w próbie		63	6	19	19	59	3	84
SYS04	Kurs wymiany jedn. monetarnej kraju członkowskiego na euro		4,3276	4,3276	4,3276	4,3276	4,3276	4,3276	4,3276

Tabela 4.1-2 Wybrane informacje o produkcji według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw.	Zwierz.	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	trwale				
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SE005	Wielkość ekonomiczna	ESU	13,1	.	16,0	6,3	14,9	.	7,7
SE010	Nakłady pracy ogółem	AWU	2,081	.	2,028	1,800	1,917	.	1,842
SE011	Czas pracy ogółem	godz.	4 578	.	4 463	4 009	4 217	.	4 053
SE015	Nakłady pracy własnej	FWU	1,556	.	1,205	1,800	1,670	.	1,679
SE016	Czas pracy własnej	godz.	3 424	.	2 652	3 960	3 673	.	3 693
SE020	Nakłady pracy najemnej	AWU	0,525	.	0,823	0,000	0,247	.	0,164
SE021	Czas pracy najemnej	godz.	1 154	.	1 812	49	544	.	360
SE025	Powierzchnia użytkowanych użytków rolnych	ha	43,9	.	18,7	20,4	44,2	.	24,5
SE030	Powierzchnia dodzierżawionych użytków rolnych	ha	14,7	.	3,3	6,7	21,3	.	5,8
SE035	Zboża	ha	25,38	.	0,75	3,84	6,50	.	9,76
SE041	Pozostałe uprawy polowe	ha	4,92	.	0,35	0,53	0,84	.	2,36
SE042	Uprawy energetyczne	ha	0,00	.	0,00	0,00	0,00	.	0,00
SE046	Warzywa i kwiaty	ha	1,10	.	0,30	0,00	0,02	.	0,20
SE050	Winnice	ha	0,00	.	0,00	0,00	0,00	.	0,00
SE054	Uprawy trwałe	ha	3,06	.	14,78	0,02	0,21	.	0,41
SE055	Sady	ha	2,85	.	13,94	0,02	0,21	.	0,41
SE060	Gaje oliwne	ha	0,00	.	0,00	0,00	0,00	.	0,00
SE065	Pozostałe uprawy trwałe	ha	0,21	.	0,84	0,00	0,00	.	0,00
SE071	Uprawy pastewne	ha	7,75	.	2,01	15,94	36,35	.	11,47
SE072	Odłogi	ha	0,06	.	0,07	0,01	0,09	.	0,13
SE073	Ugory	ha	0,98	.	0,43	0,05	0,22	.	0,13
SE075	Lasy	ha	4,03	.	0,89	3,06	4,25	.	2,57
SE080	Zwierzęta ogółem	LU	4,1	.	1,2	13,5	28,0	.	10,7
SE085	Krowy mleczne	LU	0,61	.	0,38	10,00	9,39	.	2,62
SE090	Pozostałe bydło	LU	1,19	.	0,65	2,83	14,14	.	3,43
SE095	Owce i kozy	LU	0,28	.	0,00	0,33	1,95	.	1,21
SE100	Trzoda chlewna	LU	1,08	.	0,18	0,07	0,18	.	1,90
SE105	Drób	LU	0,60	.	0,00	0,00	0,01	.	0,84
SE110	Plon pszenicy	dt/ha	30,1	.	50,2	35,9	30,9	.	29,6
SE115	Plon kukurydzy	dt/ha	60,0	.	0,0	0,0	9,0	.	0,0
SE120	Obsada zwierząt	LU/ha	0,24	.	0,41	0,82	0,70	.	0,62
SE125	Wydajność mleczna krów	kg/krowę	2 722	.	2 783	3 321	3 800	.	3 412

Tabela 4.1-3 Wartość produkcji według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw.	Zwierz.	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	twale				
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SE131	Produkcja ogółem	zł	76 272		66 490	46 225	76 303		51 947
SE135	Produkcja roślinna	zł	58 723		63 860	7 290	13 573		20 310
SE140	Zboża	zł	20 939		1 011	3 951	6 019		7 729
SE145	Rośliny białkowe	zł	3 187		40	205	856		1 917
SE146	Uprawy energetyczne	zł	0		0	0	0		0
SE150	Ziemniaki	zł	4 201		612	2 785	1 627		2 740
SE155	Buraki cukrowe	zł	0		0	0	0		95
SE160	Rośliny oleiste	zł	1 305		492	3	8		287
SE165	Rośliny przemysłowe	zł	385		0	0	0		965
SE170	Warzywa i kwiaty	zł	11 922		4 443	0	327		3 874
SE175	Owoce	zł	9 244		54 489	182	512		1 725
SE180	Owoce cytrusowe	zł	0		0	0	0		0
SE185	Wina i winogrona	zł	0		0	0	0		0
SE190	Oliwki i olej z oliwek	zł	0		0	0	0		0
SE195	Uprawy pastewne	zł	5 820		161	170	4 210		693
SE200	Inne produkty pochodzenia roślinnego	zł	1 720		2 611	-6	13		285
SE206	Produkcja zwierzęca	zł	12 557		2 505	37 707	60 303		27 271
SE211	Różnica wartości zwierząt	zł	-1 569		-375	1 446	2 640		454
SE216	Mleko i przetwory z mleka krowiego	zł	1 431		895	28 402	33 388		8 454
SE220	Żywiec wołowy	zł	2 036		1 102	9 623	20 907		6 622
SE225	Żywiec wieprzowy	zł	2 936		534	149	506		5 383
SE230	Żywiec barani i kozi	zł	267		0	-444	1 307		1 696
SE235	Żywiec drobiowy	zł	187		0	0	6		508
SE240	Jaja	zł	2 696		0	0	28		2 641
SE245	Mleko i przetwory z mleka owczego i koziego	zł	52		0	403	2 447		381
SE251	Inne zwierzęta i produkty zwierzęce	zł	2 952		-25	-426	1 715		1 586
SE256	Pozostała produkcja	zł	4 992		125	1 228	2 427		4 366
SE260	Przekazania do gospodarstwa domowego	zł	1 569		639	2 008	2 371		2 321
SE265	Zużycie wewnętrzne	zł	7 303		1 508	10 647	14 048		13 663

Tabela 4.1-4 Koszty według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw.	Zwierz.	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	twale	mleczne	w sys. wypas.	ziarnożerne	
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SE270	Koszty ogółem	zł	74 168		58 269	43 922	78 238		55 922
SE275	Zużycie pośrednie	zł	43 594		26 146	29 469	50 315		35 843
SE281	Koszty bezpośrednie	zł	18 013		10 658	15 332	25 350		18 998
SE285	Nasiona i sadzonki	zł	4 881		1 154	1 634	1 375		1 967
SE290	Nasiona i sadzonki własne	zł	2 852		176	854	711		1 431
SE295	Nawozy	zł	4 403		5 213	302	446		917
SE300	Środki ochrony roślin	zł	1 210		1 439	22	27		342
SE305	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji roślinnej	zł	428		889	812	1 116		376
SE310	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym	zł	2 373		1 117	10 401	18 637		9 783
SE315	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym, wytworzone w gosp. rol.	zł	2 288		910	9 736	12 974		9 499
SE320	Pasze dla zwierząt ziarnożernych	zł	4 194		569	122	468		4 034
SE325	Pasze dla zwierząt ziarnożernych, wytworzone w gosp. rol.	zł	2 522		447	96	451		2 866
SE330	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej	zł	418		277	2 039	3 282		1 574
SE331	Koszty bezpośrednie produkcji leśnej	zł	107		0	0	0		5
SE336	Koszty ogólnogospodarcze	zł	25 580		15 487	14 137	24 965		16 845
SE340	Koszty utrzymania maszyn i budynków	zł	8 141		3 612	4 526	7 720		4 800
SE345	Energia	zł	10 502		4 499	5 432	10 072		7 196
SE350	Usługi	zł	3 596		5 586	2 113	2 348		1 640
SE356	Pozostałe koszty ogólnogospodarcze	zł	3 342		1 790	2 067	4 825		3 209
SE360	Amortyzacja	zł	18 088		18 329	12 566	18 532		15 496
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	zł	12 487		13 794	1 887	9 391		4 583
SE370	Wynagrodzenia	zł	8 099		12 369	166	4 520		2 398
SE375	Czynsze	zł	2 619		409	807	2 243		458
SE380	Odsetki	zł	1 769		1 017	914	2 627		1 727

Tabela 4.1-5 Dopłaty do działalności operacyjnej gospodarstwa według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw. w sys. wypas.	Zwierz. ziarnożerne	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	trwałe				
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	zł	66 621		33 851	30 494	62 317		37 246
SE610	Dopłaty do produkcji roślinnej	zł	1 008		107	0	0		97
SE611	Dopłaty wyrównawcze / płatności obszarowe	zł	0		0	0	0		0
SE612	Dopłaty za odlogowanie	zł	0		0	0	0		0
SE613	Pozostałe dopłaty do produkcji roślinnej	zł	1 008		107	0	0		97
SE615	Dopłaty do produkcji zwierzęcej	zł	0		0	0	0		0
SE616	Saldo dopłat i kar do produkcji mleka	zł	0		0	0	0		0
SE617	Dopłaty do pozostałej produkcji bydłowej	zł	0		0	0	0		0
SE618	Dopłaty do produkcji owiec i kóz	zł	0		0	0	0		0
SE619	Pozostałe dopłaty do produkcji zwierzęcej	zł	0		0	0	0		0
SE620	Pozostałe dopłaty	zł	47 108		26 666	23 516	45 927		27 655
SE621	Dopłaty rolnośrodowiskowe	zł	27 218		21 232	9 376	22 599		15 175
SE622	Dopłaty do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (LFA)	zł	5 631		2 250	5 070	7 714		3 671
SE623	Inne dopłaty do rozwoju obszarów wiejskich	zł	1 547		1 879	547	1 398		1 719
SE625	Dopłaty do zużycia pośredniego	zł	1 024		258	236	750		637
SE626	Dopłaty do kosztów czynników zewnętrznych	zł	0		0	0	0		0
SE630	Płatności "decoupled"	zł	17 482		6 820	6 742	15 640		8 857
SE631	Jednolita płatność na gospodarstwo	zł	0		0	0	0		0
SE632	Jednolita płatność obszarowa	zł	17 482		6 820	6 742	15 640		8 857
SE640	Dodatkowe wsparcie	zł	0		0	0	0		0

Tabela 4.1-6 Salda dopłat i podatków według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw.	Zwierz.	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	twale	mleczne	w sys. wypas.	ziarnożerne	
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	zł	63 063		32 708	29 329	59 415		35 660
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	zł	66 621		33 851	30 494	62 317		37 246
SE395	Saldo podatku VAT (z wyłączeniem podatku VAT od inwestycji)	zł	-1 260		674	-702	-1 160		-535
SE390	Podatki	zł	2 298		1 817	462	1 742		1 050
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	zł	-1 794		-73	-970	-940		-519
SE406	Dopłaty do inwestycji	zł	544		129	313	822		429
SE407	Rekompensaty za rezygnację z produkcji mleka	zł	0		0	0	0		116
SE408	Podatek VAT zapłacony od inwestycji	zł	2 338		202	1 283	1 761		1 064

Tabela 4.1-7 Dochód na gospodarstwo rolne według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw.	Zwierz.	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	twale	mleczne	w sys. wypas.	ziarnożerne	
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SE131	Produkcja ogółem	zł	76 272		66 490	46 225	76 303		51 947
SE275	Zużycie pośrednie	zł	43 594		26 146	29 469	50 315		35 843
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	zł	63 063		32 708	29 329	59 415		35 660
SE410	Wartość dodana brutto	zł	95 742		73 052	46 085	85 404		51 764
SE360	Amortyzacja	zł	18 088		18 329	12 566	18 532		15 496
SE415	Wartość dodana netto	zł	77 654		54 724	33 519	66 872		36 268
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	zł	12 487		13 794	1 887	9 391		4 583
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	zł	-1 794		-73	-970	-940		-519
SE420	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego	zł	63 373		40 856	30 662	56 541		31 166

Tabela 4.1-8 Dochód na osobę według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw.	Zwierz.	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	twale	mleczne	w sys. wypas.	ziarnożerne	
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SE425	Wartość dodana netto na osobę peinozatrudnioną	zł/AWU	37 314		26 986	18 622	34 891		19 687
SE430	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na osobę peinozatrudnioną rodziny	zł/FWU	40 723		33 898	17 035	31 502		18 567

Tabela 4.1-9 Bilans finansowy na koniec roku obrachunkowego według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw.	Zwierz.	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	trwale	mleczne	w sys. wypas.	ziarnożerne	
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SE436	Aktywa ogółem	zł	717 833		699 103	566 424	956 644		627 305
SE441	Aktywa trwałe	zł	655 685		674 001	533 198	881 817		577 964
SE446	Ziemia, uprawy trwałe i kwoty produkcyjne	zł	426 815		528 209	296 919	524 363		341 613
SE450	Budynki	zł	103 365		62 946	122 675	161 153		135 796
SE455	Maszyny, urządzenia i śr. transportu	zł	122 810		81 372	88 198	141 508		85 230
SE460	Stado podstawowe (pleć żeńska)	zł	2 695		1 474	25 405	54 793		15 325
SE465	Aktywa obrotowe	zł	62 148		25 102	33 226	74 827		49 342
SE470	Stado obrotowe	zł	10 060		993	9 360	31 988		13 748
SE475	Zapasy produktów rolniczych	zł	24 923		9 717	13 000	20 424		21 289
SE480	Pozostałe aktywa obrotowe	zł	27 164		14 392	10 866	22 415		14 305
SE485	Zobowiązania ogółem	zł	45 853		28 623	25 715	77 910		43 346
SE490	Zobowiązania długoterminowe	zł	34 702		21 397	18 833	57 099		33 155
SE495	Zobowiązania krótkoterminowe	zł	11 151		7 226	6 882	20 811		10 191
SE501	Kapitał własny	zł	671 980		670 480	540 709	878 734		583 959

Tabela 4.1-10 Wskaźniki finansowe według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw.	Zwierz.	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	trwale	mleczne	w sys. wypas.	ziarnożerne	
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SE506	Zmiana wartości kapitału własnego	zł	55 924		49 269	74 138	13 369		12 582
SE510	Średnia wartość kapitału gospodarstwa rolnego	zł	292 259		262 085	261 258	445 720		291 399
SE516	Inwestycje brutto	zł	21 351		15 331	23 980	51 359		36 594
SE521	Inwestycje netto	zł	3 264		-2 998	11 415	32 827		21 099
SE526	Przepływ pieniężny (1)	zł	78 921		56 447	43 610	77 000		46 606
SE530	Przepływ pieniężny (2)	zł	54 581		43 702	20 894	44 239		28 353

4.2. Grupowanie gospodarstw rolnych według wielkości ekonomicznej (ES 6)

Tabela 4.2-1 Populacja i próba gospodarstw według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Srednio - małe	Srednio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SYS03	Liczba gospodarstw w próbie		47	95	67	32	11	1
SYS04	Kurs wymiany jedn. monetarnej kraju członkowskiego na euro		4,3276	4,3276	4,3276	4,3276	4,3276	4,3276

Tabela 4.2-2 Wybrane informacje o produkcji według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Srednio - małe	Srednio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SE005	Wielkość ekonomiczna	ESU	3,0	5,7	11,4	23,8		
SE010	Nakłady pracy ogółem	AWU	1,477	1,823	2,131	2,083		
SE011	Czas pracy ogółem	godz.	3 249	4 021	4 689	4 580		
SE015	Nakłady pracy własnej	FWU	1,454	1,614	1,677	1,764		
SE016	Czas pracy własnej	godz.	3 198	3 551	3 690	3 881		
SE020	Nakłady pracy najemnej	AWU	0,023	0,209	0,454	0,318		
SE021	Czas pracy najemnej	godz.	50	470	999	699		
SE025	Powierzchnia użytkowanych użytków rolnych	ha	10,8	14,7	29,6	79,0		
SE030	Powierzchnia dodzierżawionych użytków rolnych	ha	2,5	2,2	7,6	29,3		
SE035	Zboża	ha	3,72	5,00	9,23	27,13		
SE041	Pozostałe uprawy polowe	ha	0,98	1,27	2,58	2,93		
SE042	Uprawy energetyczne	ha	0,00	0,00	0,00	0,00		
SE046	Warzywa i kwiaty	ha	0,07	0,30	0,60	0,82		
SE050	Winnice	ha	0,00	0,00	0,00	0,00		
SE054	Uprawy trwałe	ha	0,20	0,78	1,82	2,77		
SE055	Sady	ha	0,20	0,78	1,82	1,86		
SE060	Gaje oliwne	ha	0,00	0,00	0,00	0,00		
SE065	Pozostałe uprawy trwałe	ha	0,00	0,00	0,00	0,92		
SE071	Uprawy pastewne	ha	5,48	7,01	15,13	42,73		
SE072	Odłogi	ha	0,02	0,08	0,06	0,27		
SE073	Ugory	ha	0,39	0,22	0,17	1,17		
SE075	Lasy	ha	2,18	1,81	2,62	7,93		
SE080	Zwierzęta ogółem	LU	5,5	8,0	11,6	27,1		
SE085	Krowy mleczne	LU	1,58	2,66	3,00	5,55		
SE090	Pozostałe bydło	LU	1,66	2,56	4,48	15,38		
SE095	Owce i kozy	LU	0,65	0,71	1,00	2,37		
SE100	Trzoda chlewna	LU	0,53	1,06	1,23	2,70		
SE105	Drób	LU	0,59	0,29	0,76	0,08		
SE110	Plon pszenicy	dt/ha	29,6	29,6	21,0	38,5		
SE115	Plon kukurydzy	dt/ha	0,0	9,0	0,0	0,0		
SE120	Obsada zwierząt	LU/ha	0,66	0,81	0,55	0,53		
SE125	Wydajność mleczna krów	kg/krowę	3 120	3 459	3 410	3 655		

Tabela 4.2-3 Wartość produkcji według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SE131	Produkcja ogółem	zł	24 297	39 819	71 670	107 094		
SE135	Produkcja roślinna	zł	7 810	19 196	38 980	55 449		
SE140	Zboża	zł	3 719	4 466	9 077	21 178		
SE145	Rośliny białkowe	zł	887	891	2 637	2 247		
SE146	Uprawy energetyczne	zł	0	0	0	0		
SE150	Ziemniaki	zł	1 278	3 125	3 846	1 553		
SE155	Buraki cukrowe	zł	0	84	0	0		
SE160	Rośliny oleiste	zł	90	142	13	837		
SE165	Rośliny przemysłowe	zł	0	853	362	0		
SE170	Warzywa i kwiaty	zł	801	3 888	9 325	9 941		
SE175	Owoce	zł	807	5 109	10 898	2 544		
SE180	Owoce cytrusowe	zł	0	0	0	0		
SE185	Wina i winogrona	zł	0	0	0	0		
SE190	Oliwki i olej z oliwek	zł	0	0	0	0		
SE195	Uprawy pastewne	zł	184	462	2 314	13 154		
SE200	Inne produkty pochodzenia roślinnego	zł	45	175	509	3 996		
SE206	Produkcja zwierzęca	zł	12 248	19 192	30 740	47 812		
SE211	Różnica wartości zwierząt	zł	-339	1 744	-972	-4 616		
SE216	Mleko i przetwory z mleka krowiego	zł	4 266	7 442	9 547	18 311		
SE220	Żywiec wołowy	zł	3 281	5 444	7 542	18 159		
SE225	Żywiec wieprzowy	zł	1 361	2 964	3 519	7 207		
SE230	Żywiec barani i kozi	zł	545	700	666	2 849		
SE235	Żywiec drobiowy	zł	400	187	265	16		
SE240	Jaja	zł	2 019	638	3 300	523		
SE245	Mleko i przetwory z mleka owczego i koziego	zł	197	511	1 893	84		
SE251	Inne zwierzęta i produkty zwierzęce	zł	179	1 305	4 009	662		
SE256	Pozostała produkcja	zł	4 239	1 431	1 950	3 833		
SE260	Przekazania do gospodarstwa domowego	zł	1 823	2 112	2 090	1 938		
SE265	Zużycie wewnętrzne	zł	5 143	8 615	12 882	17 849		

Tabela 4.2-4 Koszty według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SE270	Koszty ogółem	zł	26 073	40 770	68 537	115 782		
SE275	Zużycie pośrednie	zł	17 628	25 488	41 996	72 921		
SE281	Koszty bezpośrednie	zł	7 513	12 685	21 931	32 098		
SE285	Nasiona i sadzonki	zł	1 240	1 711	2 460	3 828		
SE290	Nasiona i sadzonki własne	zł	734	1 033	1 409	2 588		
SE295	Nawozy	zł	189	792	2 575	3 380		
SE300	Środki ochrony roślin	zł	19	273	368	1 122		
SE305	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji roślinnej	zł	141	545	530	1 614		
SE310	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym	zł	3 659	6 219	10 041	14 048		
SE315	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym, wytworzone w gosp. rol.	zł	3 538	5 834	9 042	12 220		
SE320	Pasze dla zwierząt ziarnożernych	zł	1 731	2 209	4 341	4 742		
SE325	Pasze dla zwierząt ziarnożernych, wytworzone w gosp. rol.	zł	879	1 829	2 526	3 406		
SE330	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej	zł	533	935	1 516	3 349		
SE331	Koszty bezpośrednie produkcji leśnej	zł	0	0	101	13		
SE336	Koszty ogólnogospodarcze	zł	10 115	12 803	20 064	40 823		
SE340	Koszty utrzymania maszyn i budynków	zł	2 340	3 998	5 899	13 229		
SE345	Energia	zł	3 278	4 875	8 263	16 653		
SE350	Usługi	zł	1 229	1 589	1 960	6 798		
SE356	Pozostałe koszty ogólnogospodarcze	zł	3 269	2 340	3 942	4 143		
SE360	Amortyzacja	zł	7 372	11 593	17 622	29 715		
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	zł	1 073	3 689	8 919	13 146		
SE370	Wynagrodzenia	zł	333	2 802	6 660	5 107		
SE375	Czynsze	zł	448	263	1 006	4 192		
SE380	Odsetki	zł	292	624	1 253	3 847		

Tabela 4.2-5 Dopłaty do działalności operacyjnej gospodarstwa według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Srednio - małe	Srednio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	zł	17 825	25 873	47 094	104 380		
SE610	Dopłaty do produkcji roślinnej	zł	0	471	486	56		
SE611	Dopłaty wyrównawcze / płatności obszarowe	zł	0	0	0	0		
SE612	Dopłaty za odlogowanie	zł	0	0	0	0		
SE613	Pozostałe dopłaty do produkcji roślinnej	zł	0	471	486	56		
SE615	Dopłaty do produkcji zwierzęcej	zł	0	0	0	0		
SE616	Saldo dopłat i kar do produkcji mleka	zł	0	0	0	0		
SE617	Dopłaty do pozostałej produkcji bydłowej	zł	0	0	0	0		
SE618	Dopłaty do produkcji owiec i kóz	zł	0	0	0	0		
SE619	Pozostałe dopłaty do produkcji zwierzęcej	zł	0	0	0	0		
SE620	Pozostałe dopłaty	zł	13 682	19 663	33 966	74 947		
SE621	Dopłaty rolnośrodowiskowe	zł	7 433	9 818	17 797	43 120		
SE622	Dopłaty do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (LFA)	zł	1 961	2 937	5 317	8 638		
SE623	Inne dopłaty do rozwoju obszarów wiejskich	zł	1 648	1 877	1 235	1 360		
SE625	Dopłaty do zużycia pośredniego	zł	324	374	703	1 082		
SE626	Dopłaty do kosztów czynników zewnętrznych	zł	0	0	0	0		
SE630	Płatności "decoupled"	zł	3 819	5 365	11 940	28 295		
SE631	Jednolita płatność na gospodarstwo	zł	0	0	0	0		
SE632	Jednolita płatność obszarowa	zł	3 819	5 365	11 940	28 295		
SE640	Dodatkowe wsparcie	zł	0	0	0	0		

Tabela 4.2-6 Salda dopłat i podatków według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	zł	16 649	24 688	44 869	99 640		
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	zł	17 825	25 873	47 094	104 380		
SE395	Saldo podatku VAT (z wyłączeniem podatku VAT od inwestycji)	zł	-579	-536	-793	-1 708		
SE390	Podatki	zł	597	650	1 432	3 032		
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	zł	-762	-176	-1 182	-3 550		
SE406	Dopłaty do inwestycji	zł	276	479	274	1 253		
SE407	Rekompensaty za rezygnację z produkcji mleka	zł	0	103	0	0		
SE408	Podatek VAT zapłacony od inwestycji	zł	1 038	758	1 457	4 803		

Tabela 4.2-7 Dochód na gospodarstwo rolne według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SE131	Produkcja ogółem	zł	24 297	39 819	71 670	107 094		
SE275	Zużycie pośrednie	zł	17 628	25 488	41 996	72 921		
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	zł	16 649	24 688	44 869	99 640		
SE410	Wartość dodana brutto	zł	23 318	39 019	74 543	133 813		
SE360	Amortyzacja	zł	7 372	11 593	17 622	29 715		
SE415	Wartość dodana netto	zł	15 946	27 426	56 921	104 098		
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	zł	1 073	3 689	8 919	13 146		
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	zł	-762	-176	-1 182	-3 550		
SE420	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego	zł	14 111	23 560	46 819	87 402		

Tabela 4.2-8 Dochód na osobę według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SE425	Wartość dodana netto na osobę pełnozatrudnioną	zł/AWU	10 799	15 042	26 707	49 987		
SE430	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na osobę pełnozatrudnioną rodziny	zł/FWU	9 706	14 599	27 916	49 546		

Tabela 4.2-9 Bilans finansowy na koniec roku obrachunkowego według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Srednio - małe	Srednio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SE436	Aktywa ogółem	zł	263 935	394 428	710 393	1 552 786		
SE441	Aktywa trwałe	zł	241 805	361 526	642 802	1 447 809		
SE446	Ziemia, uprawy trwałe i kwoty produkcyjne	zł	137 115	202 084	395 075	929 973		
SE450	Budynki	zł	64 310	92 078	132 302	232 829		
SE455	Maszyny, urządzenia i śr. transportu	zł	34 180	57 203	99 855	228 769		
SE460	Stado podstawowe (pleć żeńska)	zł	6 200	10 161	15 571	56 239		
SE465	Aktywa obrotowe	zł	22 130	32 901	67 590	104 977		
SE470	Stado obrotowe	zł	7 484	10 627	20 172	26 102		
SE475	Zapasy produktów rolniczych	zł	8 416	11 719	24 307	43 035		
SE480	Pozostałe aktywa obrotowe	zł	6 230	10 556	23 111	35 841		
SE485	Zobowiązania ogółem	zł	6 500	10 090	41 424	133 659		
SE490	Zobowiązania długoterminowe	zł	4 560	5 673	32 950	100 943		
SE495	Zobowiązania krótkoterminowe	zł	1 940	4 418	8 474	32 716		
SE501	Kapitał własny	zł	257 435	384 337	668 968	1 419 127		

Tabela 4.2-10 Wskaźniki finansowe według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Srednio - małe	Srednio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SE506	Zmiana wartości kapitału własnego	zł	-257	2 732	17 745	110 406		
SE510	Średnia wartość kapitału gospodarstwa rolnego	zł	131 543	198 859	332 238	648 391		
SE516	Inwestycje brutto	zł	4 387	11 748	26 155	94 593		
SE521	Inwestycje netto	zł	-2 985	155	8 533	64 878		
SE526	Przepływ pieniężny (1)	zł	21 405	33 586	64 042	121 585		
SE530	Przepływ pieniężny (2)	zł	16 219	21 223	41 304	58 586		

4.3. Grupowanie gospodarstw rolnych według powierzchni użytków rolnych (UAA6)

Tabela 4.3-1 Populacja i próba gospodarstw według powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Srednio - małe	Srednio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SYS03	Liczba gospodarstw w próbie		9	54	95	29	25	41
SYS04	Kurs wymiany jedn. monetarnej kraju członkowskiego na euro		4,3276	4,3276	4,3276	4,3276	4,3276	4,3276

Tabela 4.3-2 Wybrane informacje o produkcji według powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Srednio - małe	Srednio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SE005	Wielkość ekonomiczna	ESU		4,5	8,2	8,2	17,4	30,2
SE010	Nakłady pracy ogółem	AWU		1,792	1,974	1,796	2,263	2,178
SE011	Czas pracy ogółem	godz.		3 942	4 346	3 952	5 006	4 791
SE015	Nakłady pracy własnej	FWU		1,523	1,695	1,681	1,638	1,594
SE016	Czas pracy własnej	godz.		3 351	3 729	3 698	3 603	3 507
SE020	Nakłady pracy najemnej	AWU		0,269	0,279	0,115	0,626	0,584
SE021	Czas pracy najemnej	godz.		591	617	253	1 404	1 285
SE025	Powierzchnia użytkowanych użytków rolnych	ha		7,8	14,5	25,2	39,1	115,8
SE030	Powierzchnia dodzierżawionych użytków rolnych	ha		1,1	2,1	4,4	10,3	54,2
SE035	Zboża	ha		2,79	4,95	7,56	12,82	43,63
SE041	Pozostałe uprawy polowe	ha		0,84	1,43	2,03	2,50	6,59
SE042	Uprawy energetyczne	ha		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SE046	Warzywa i kwiaty	ha		0,26	0,52	0,23	0,18	0,50
SE050	Winnice	ha		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SE054	Uprawy trwałe	ha		0,90	1,37	0,83	3,04	5,68
SE055	Sady	ha		0,90	1,37	0,83	2,40	5,36
SE060	Gaje oliwne	ha		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SE065	Pozostałe uprawy trwałe	ha		0,00	0,00	0,00	0,64	0,33
SE071	Uprawy pastewne	ha		2,94	6,00	13,87	19,73	57,33
SE072	Odłogi	ha		0,02	0,03	0,14	0,10	0,23
SE073	Ugory	ha		0,08	0,21	0,50	0,77	0,91
SE075	Lasy	ha		1,19	1,97	1,68	3,76	9,96
SE080	Zwierzęta ogółem	LU		5,6	8,7	13,1	16,3	29,8
SE085	Krowy mleczne	LU		2,25	3,30	3,19	3,45	9,73
SE090	Pozostałe bydło	LU		1,38	2,52	5,47	5,27	16,12
SE095	Owce i kozy	LU		0,01	0,38	2,21	2,55	1,85
SE100	Trzoda chlewna	LU		0,94	1,59	0,91	2,31	0,21
SE105	Drób	LU		0,81	0,18	0,65	1,10	0,06
SE110	Plon pszenicy	dt/ha		35,7	30,5	34,8	28,7	30,7
SE115	Plon kukurydzy	dt/ha		0,0	9,0	0,0	0,0	60,0
SE120	Obsada zwierząt	LU/ha		1,19	0,99	0,75	0,55	0,47
SE125	Wydajność mleczna krów	kg/krowę		3 037	3 548	4 165	3 219	3 697

Tabela 4.3-3 Wartość produkcji według wielkości powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Srednio - małe	Srednio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SE131	Produkcja ogółem	zł		33 106	51 808	47 887	109 045	139 932
SE135	Produkcja roślinna	zł		16 477	25 703	18 628	59 261	68 572
SE140	Zboża	zł		2 912	5 014	6 577	11 891	33 539
SE145	Rośliny białkowe	zł		525	1 174	1 937	3 193	3 396
SE146	Uprawy energetyczne	zł		0	0	0	0	0
SE150	Ziemniaki	zł		1 851	2 748	3 159	6 029	1 281
SE155	Buraki cukrowe	zł		147	0	0	0	0
SE160	Rośliny oleiste	zł		87	138	226	808	1 748
SE165	Rośliny przemysłowe	zł		0	1 109	0	0	0
SE170	Warzywa i kwiaty	zł		3 685	7 664	2 177	22 918	4 044
SE175	Owoce	zł		6 851	7 370	3 911	7 672	9 174
SE180	Owoce cytrusowe	zł		0	0	0	0	0
SE185	Wina i winogrona	zł		0	0	0	0	0
SE190	Oliwki i olej z oliwek	zł		0	0	0	0	0
SE195	Uprawy pastewne	zł		218	239	600	4 517	13 189
SE200	Inne produkty pochodzenia roślinnego	zł		202	245	42	2 233	2 201
SE206	Produkcja zwierzęca	zł		15 596	23 474	27 593	45 936	61 561
SE211	Różnica wartości zwierząt	zł		1 112	629	2 500	-425	-1 517
SE216	Mleko i przetwory z mleka krowiego	zł		5 812	10 036	10 245	10 099	36 998
SE220	Żywiec wołowy	zł		3 843	5 600	9 595	9 596	21 103
SE225	Żywiec wieprzowy	zł		2 551	4 704	2 267	6 094	415
SE230	Żywiec barani i kozi	zł		15	297	2 067	1 896	2 224
SE235	Żywiec drobiowy	zł		526	66	437	277	13
SE240	Jaja	zł		2 390	352	1 973	6 261	408
SE245	Mleko i przetwory z mleka owczego i koziego	zł		42	1 032	752	2 497	66
SE251	Inne zwierzęta i produkty zwierzęce	zł		418	1 388	258	9 216	334
SE256	Pozostała produkcja	zł		1 032	2 631	1 666	3 848	9 799
SE260	Przekazania do gospodarstwa domowego	zł		1 731	2 254	2 257	2 530	1 314
SE265	Zużycie wewnętrzne	zł		5 218	10 520	10 835	17 758	17 212

Tabela 4.3-4 Koszty według wielkości powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SE270	Koszty ogółem	zł		32 191	47 699	50 575	111 565	151 225
SE275	Zużycie pośrednie	zł		19 080	29 922	34 452	72 126	88 879
SE281	Koszty bezpośrednie	zł		9 495	15 774	16 604	44 051	37 355
SE285	Nasiona i sadzonki	zł		1 061	1 820	2 158	12 006	5 949
SE290	Nasiona i sadzonki własne	zł		616	970	1 292	1 983	3 746
SE295	Nawozy	zł		1 291	1 261	945	4 768	4 309
SE300	Środki ochrony roślin	zł		220	432	172	817	1 430
SE305	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji roślinnej	zł		469	320	727	2 094	1 630
SE310	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym	zł		3 163	7 799	9 682	13 079	19 154
SE315	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym, wytworzone w gosp. rol.	zł		3 076	7 144	8 193	11 258	13 676
SE320	Pasze dla zwierząt ziarnożernych	zł		2 615	3 106	1 663	9 151	427
SE325	Pasze dla zwierząt ziarnożernych, wytworzone w gosp. rol.	zł		1 553	2 486	1 403	4 652	427
SE330	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej	zł		676	1 037	1 257	2 136	4 281
SE331	Koszty bezpośrednie produkcji leśnej	zł		0	0	0	0	175
SE336	Koszty ogólnogospodarcze	zł		9 585	14 148	17 847	28 074	51 524
SE340	Koszty utrzymania maszyn i budynków	zł		2 673	4 078	6 029	7 633	15 887
SE345	Energia	zł		3 525	5 020	6 555	12 199	23 747
SE350	Usługi	zł		1 312	1 520	2 547	2 861	7 118
SE356	Pozostałe koszty ogólnogospodarcze	zł		2 076	3 530	2 716	5 381	4 772
SE360	Amortyzacja	zł		9 010	12 848	13 149	24 672	37 664
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	zł		4 101	4 929	2 974	14 768	24 682
SE370	Wynagrodzenia	zł		3 623	3 935	1 325	9 951	11 039
SE375	Czynsze	zł		199	388	626	1 184	6 472
SE380	Odsetki	zł		278	606	1 023	3 633	7 171

Tabela 4.3-5 Dopłaty do działalności operacyjnej gospodarstwa według wielkości powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	zł		14 433	23 320	39 977	62 735	159 750
SE610	Dopłaty do produkcji roślinnej	zł		602	358	147	0	0
SE611	Dopłaty wyrównawcze / płatności obszarowe	zł		0	0	0	0	0
SE612	Dopłaty za odlogowanie	zł		0	0	0	0	0
SE613	Pozostałe dopłaty do produkcji roślinnej	zł		602	358	147	0	0
SE615	Dopłaty do produkcji zwierzęcej	zł		0	0	0	0	0
SE616	Saldo dopłat i kar do produkcji mleka	zł		0	0	0	0	0
SE617	Dopłaty do pozostałej produkcji bydłowej	zł		0	0	0	0	0
SE618	Dopłaty do produkcji owiec i kóz	zł		0	0	0	0	0
SE619	Pozostałe dopłaty do produkcji zwierzęcej	zł		0	0	0	0	0
SE620	Pozostałe dopłaty	zł		11 300	17 256	29 486	47 294	114 659
SE621	Dopłaty rolnośrodowiskowe	zł		4 981	9 706	16 688	24 533	64 491
SE622	Dopłaty do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (LFA)	zł		1 497	2 497	4 787	7 077	15 345
SE623	Inne dopłaty do rozwoju obszarów wiejskich	zł		2 474	1 144	1 007	1 593	1 314
SE625	Dopłaty do zużycia pośredniego	zł		193	308	752	912	2 155
SE626	Dopłaty do kosztów czynników zewnętrznych	zł		0	0	0	0	0
SE630	Płatności "decoupled"	zł		2 339	5 398	9 592	14 529	42 935
SE631	Jednolita płatność na gospodarstwo	zł		0	0	0	0	0
SE632	Jednolita płatność obszarowa	zł		2 339	5 398	9 592	14 529	42 935
SE640	Dodatkowe wsparcie	zł		0	0	0	0	0

Tabela 4.3-6 Salda dopłat i podatków według powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	zł		13 652	22 284	37 697	59 772	152 636
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	zł		14 433	23 320	39 977	62 735	159 750
SE395	Saldo podatku VAT (z wyłączeniem podatku VAT od inwestycji)	zł		-336	-257	-983	-1 194	-2 122
SE390	Podatki	zł		445	780	1 297	1 768	4 992
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	zł		-689	-384	-1 048	566	-3 361
SE406	Dopłaty do inwestycji	zł		76	703	167	1 141	658
SE407	Rekompensaty za rezygnację z produkcji mleka	zł		0	0	0	390	0
SE408	Podatek VAT zapłacony od inwestycji	zł		765	1 086	1 215	965	4 019

Tabela 4.3-7 Dochód na gospodarstwo rolne według powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SE131	Produkcja ogółem	zł		33 106	51 808	47 887	109 045	139 932
SE275	Zużycie pośrednie	zł		19 080	29 922	34 452	72 126	88 879
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	zł		13 652	22 284	37 697	59 772	152 636
SE410	Wartość dodana brutto	zł		27 677	44 170	51 133	96 692	203 689
SE360	Amortyzacja	zł		9 010	12 848	13 149	24 672	37 664
SE415	Wartość dodana netto	zł		18 668	31 322	37 983	72 020	166 025
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	zł		4 101	4 929	2 974	14 768	24 682
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	zł		-689	-384	-1 048	566	-3 361
SE420	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego	zł		13 878	26 010	33 962	57 818	137 982

Tabela 4.3-8 Dochód na osobę według powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SE425	Wartość dodana netto na osobę pełnozatrudnioną	zł/AWU		10 416	15 866	21 150	31 822	76 235
SE430	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na osobę pełnozatrudnioną rodziny	zł/FWU		9 111	15 346	20 203	35 306	83 009

Tabela 4.3-9 Bilans finansowy na koniec roku obrachunkowego według powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SE436	Aktywa ogółem	zł		273 513	441 435	592 627	1 072 580	1 983 805
SE441	Aktywa trwałe	zł		249 670	400 462	545 647	981 733	1 862 535
SE446	Ziemia, uprawy trwałe i kwoty produkcyjne	zł		142 234	227 731	347 156	518 741	1 244 383
SE450	Budynki	zł		68 086	97 662	107 867	270 365	244 339
SE455	Maszyny, urządzenia i śr. transportu	zł		33 284	64 545	70 648	170 098	306 904
SE460	Stado podstawowe (pleć żeńska)	zł		6 066	10 523	19 977	22 529	66 910
SE465	Aktywa obrotowe	zł		23 842	40 973	46 980	90 847	121 269
SE470	Stado obrotowe	zł		6 639	11 463	15 271	32 597	29 058
SE475	Zapasy produktów rolniczych	zł		8 474	15 992	15 733	29 678	45 610
SE480	Pozostałe aktywa obrotowe	zł		8 730	13 518	15 977	28 572	46 602
SE485	Zobowiązania ogółem	zł		5 516	16 745	26 750	100 963	200 403
SE490	Zobowiązania długoterminowe	zł		3 888	11 723	20 567	78 189	155 110
SE495	Zobowiązania krótkoterminowe	zł		1 628	5 022	6 184	22 774	45 294
SE501	Kapitał własny	zł		267 997	424 690	565 877	971 618	1 783 401

Tabela 4.3-10 Wskaźniki finansowe według powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SE506	Zmiana wartości kapitału własnego	zł		1 490	6 294	-23 387	52 520	161 734
SE510	Średnia wartość kapitału gospodarstwa rolnego	zł		142 243	226 226	257 576	552 132	756 460
SE516	Inwestycje brutto	zł		4 767	12 738	20 406	57 272	124 511
SE521	Inwestycje netto	zł		-4 243	-109	7 257	32 601	86 847
SE526	Przepływ pieniężny (1)	zł		20 959	38 021	46 231	81 272	179 223
SE530	Przepływ pieniężny (2)	zł		16 042	24 334	26 905	42 444	110 916

Literatura

- [1] Commission Decision 78/463/EEC: of 7 April 1978 establishing a Community typology for agricultural holdings.
- [2] Commission Decision 85/377/EEC: of 7 June 1985 establishing a Community typology for agricultural holdings.
- [3] Commission Regulation (EC) No 868/2008 of 3 September 2008 of the farm return to be used for determining the incomes of agricultural holdings and analysing the business operation of such holdings.
- [4] Commission Regulation (EC) No 1265/2008 of 16 December 2008 amending Regulation (EEC) No 1859/82 concerning the selection of returning holdings for the purpose of determining incomes of agricultural holdings.
- [5] FADN. An A to Z of methodology. Office for Official Publications of the European Communities. Luxemburg 1989.
- [6] Goraj L., Osuch D., Sierański W.: Plan wyboru próby gospodarstw rolnych Polskiego FADN od roku obrachunkowego 2008. IERiGŻ-PIB, Warszawa, 2007.
- [7] Goraj L., Osuch D.: Algorytmy do klasyfikacji gospodarstw rolnych według metodyki Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych z zastosowaniem współczynników SGM „2004”. Ekspertyza wykonana na potrzeby GUS, maszynopis IERiGŻ-PIB, Warszawa, 2007.
- [8] http://ec.europa.eu/agriculture/rica/index_en.cfm.
- [9] http://circa.europa.eu/Public/irc/agri/rica/library?l=/information_documentatio/basic_definitions/definitions_variables/_EN_1.0_&a=d.
- [10] http://circa.europa.eu/Public/irc/agri/rica/library?l=/information_documentatio/basic_definitions/ricc_1256_2010_finalpdf/_EN_1.0_&a=d
- [11] RI/CC 1256 r. 6. Farm Return Data Definitions. EUROPEAN COMMISSION. Brussels October 2010.
- [12] RI/CC 1296. The weighting system for the UE-FADN results. EUROPEAN COMMISSION. Brussels 1999.
- [13] RI/CC 882 Rev. 8.1. Definitions of Variables used in FADN standard results. EUROPEAN COMMISSION. Brussels 12 April 2007.
- [14] Regulation No 79/65/EEC of the Council of 15 June 1965 setting up a network for the collection of accountancy data on the incomes and business operation of agricultural holdings in the European Economic Community.
- [15] Skarżyńska A., Goraj L., Ziętek I.: Metodologia SGM “2002” dla typologii gospodarstw rolnych w Polsce. IERiGŻ-PIB, Warszawa, 2005.

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Druk i oprawa: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB